

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES

(BRUGEL-ADVIES 2019/1120-291)

Betreffende het programma van de openbaredienststopdrachten 2020 van SIBELGA

Opgesteld op basis van artikel 25 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op basis van artikel 19 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

20/11/2019

Inhoudsopgave

1	Wettelijke grondslag	4
2	Context en voorgeschiedenis	4
3	Openbaredienststopdrachten van sociale aard in 2020	4
3.1	Werkingsbudget	4
3.2	Beheer van beschermde en winterafnemers	7
3.2.1	De beschermde afnemers: beschrijving van de opdrachten	7
3.2.2	Evolutie van het aantal begunstigden van het statuut van 'beschermde afnemer'	8
3.2.3	De winterklanten	12
3.2.4	Analyse van de werklust en het budget	13
3.2.5	Levering van elektriciteit en gas aan de beschermde en winterafnemers	15
3.3	Technische prestaties elektriciteit (plaatsing en verwijdering van begrenzers en afsluitingen)	16
3.4	Onderbreking van de gastoevoer na een beslissing van het vredegerecht en 'End of contract'	17
4	Dienst voor de opvolging van de relatie met de consument	19
5	Bevoorrading van beurzen en feestelijkheden	21
6	Openbare verlichting van gemeentewegen	22
6.1	Investeringsprogramma – Budgettaire follow-up	22
6.2	Staat van het bestaande park van verlichtingspalen	24
6.3	Vaststelling van BRUGEL	27
6.3.1	Richtlijnen van SIBELGA	27
6.3.2	Investeringsprogramma voor 2020	27
6.3.3	Onderhoud van de verlichtingspalen	29
6.3.4	Evolutie van het verbruik van de verlichtingspalen	31
6.3.5	Project voor de aanlichting van gebouwen	32
6.3.6	Lichtplan	33
6.3.7	Synergie tussen de verschillende spelers in Brussel	34
6.3.8	Brainstorming over de invoering van een RAB met betrekking tot het openbareverlichtingsnet	34
6.3.9	Structuur van het ODO-programma – Gedeelte openbare verlichting	35
7	Programma van de preventiedienst voor risico's verbonden met de binnengasinstallaties van de gezinnen	35
8	Overgang van arm gas naar rijk gas	37
9	Fotovoltaïsche panelen en energiediensten voor overheden	39
10	Gebudgetteerde globale kostprijs van de openbaredienstverplichtingen	40
11	Ondersteuning van de elektrische mobiliteit	43
11.1	Inleiding	43
11.2	Voorstel van SIBELGA	43

11.2.1	Beschrijving van het initieel voorgestelde pilootproject	43
11.2.2	Aanpassing van het voorgestelde pilootproject	44
11.3	Analyse van BRUGEL	44
11.3.1	Conformiteit met het Europese en Brusselse wettelijke kader	45
11.3.2	Voorgesteld budget	47
11.4	Aanbevelingen van BRUGEL aan de Regering	47
12	Coherentie met het tariefvoorstel 2020-2024	49
12.1	Tariefvoorstel – Elektriciteit	49
12.2	Tariefvoorstel – Gas	51
13	Conclusies	53

Lijst van de illustraties

Figuur 1:	Evolutie van het aantal beschermde afnemers in de periode 2013-2018	9
Figuur 2:	Maandelijkse evolutie van het aantal beschermde en winterafnemers (elektriciteit) in 2018 en tot eind augustus 2019	10
Figuur 3:	Maandelijkse evolutie van het aantal beschermde en winterafnemers (gas) in 2018 en tot eind augustus 2019	11
Figuur 4:	Budgettaire opsplitsing van de ODV Openbare verlichting 2020	23
Figuur 5:	Evolutie van het aantal verlichtingspalen	24
Figuur 6:	Evolutie van de vermogensverdeling van de 4 belangrijkste soorten verlichtingspalen	26
Figuur 7:	Evolutie van de verschillende types defecten	30
Figuur 8:	Evolutie van het verbruik van de openbare verlichting	32
Figuur 9:	Verdeling van het ODV-budget 2020 - Elektriciteit	40
Figuur 10:	Verdeling van het ODV-budget 2020 - Gas	41

Lijst van de tabellen

Tabel 1:	Werkingsbudget voor de openbaredienststopdrachten van sociale aard	5
Tabel 2:	Budget voor de dienst voor het beheer van de beschermde en winterafnemers (in euro) van 2018 tot 2020	14
Tabel 3:	Budget 'vermogensbegrenzer' van 2018 tot 2020	17
Tabel 4:	Budget dienst klachtenbeheer	20
Tabel 5:	Budget openbare verlichting	23
Tabel 6:	Kadaster van het park verlichtingspalen, geïnstalleerd midden 2019 (Bron SIBELGA)	25
Tabel 7:	Herstellingstermijnen en -percentages	31
Tabel 8:	Gebudgetteerde kostprijs van de openbaredienstverplichtingen (in euro)	42
Tabel 9:	Evolutie van de tariefprognoses OV ten opzichte van het jaarprogramma van de DNB	49
Tabel 10:	Evolutie van het ODV-programma en tariefbudget - elektriciteit	50
Tabel 11:	Evolutie van het ODV-programma en tariefbudget - gas	51

I Wettelijke grondslag

Het uitvoeringsprogramma voorgesteld door de Brusselse distributienetbeheerder SIBELGA heeft betrekking op de openbaredienststopdrachten zoals gedefinieerd in artikel 25 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna 'de elektriciteitsordonnantie') en in artikel 19 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna 'de gasordonnantie').

De ordonnantie van 15 december 2017 houdende de Algemene Uitgavenbegroting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een nieuwe ODV ten laste van SIBELGA ingevoegd met betrekking tot het sociaal tarief toegepast op de beschermde afnemers en dat voor Solarclick en NRClick.

Er werd een laatste wijziging aangebracht aan de elektriciteits- en gasordonnanties door een ordonnantie die in het Belgisch Staatsblad is verschenen op 20 september 2018. Deze laatste vertrouwt aan SIBELGA nieuwe opdrachten toe: de opdrachten Solarclick en NRClick, de voorbereiding en omkadering van de conversie van arm naar rijk gas, de ODV betreffende de winterbescherming voor de klanten van wie het leveringscontract in deze periode afloopt, en een opdracht om de overheden te begeleiden bij de uitrol van infrastructuur voor de distributie van alternatieve brandstoffen.

2 Context en voorgeschiedenis

SIBELGA heeft aan BRUGEL haar definitieve programma van de openbaredienststopdrachten 2020 per brief bezorgd op 30 september 2019.

3 Openbaredienststopdrachten van sociale aard in 2020

3.1 Werkingsbudget

De 'indirecte werkingskosten', die werden geraamd voor het geheel van de verschillende activiteiten die betrekking hebben op de openbaredienstverplichtingen, zijn bestemd om de kosten te dekken die door de departementen / ondersteunende diensten van SIBELGA worden gegenereerd, alsook om bepaalde andere extra kosten te dekken.

Het mechanisme dat toelaat om de Overheads en andere extra kosten te ramen werd door SIBELGA voorgesteld in haar programma voor de uitvoering van de openbaredienststopdrachten in 2008.

De door SIBELGA voorgestelde budgetten houden rekening met de indexeringsparameters en enkele daarvan zijn van toepassing op het geheel van de kosten.

De meest significante kosten (loonkosten, IT-kosten, kosten voor facility management, bijdragen, heffingen, verzekeringen enz.) worden gedeeld door het aantal voltijdse equivalenten die in dienst zijn bij Sibelga. Deze formule geeft het bedrag van de extra kosten verbonden met deze posten per voltijds equivalent (VTE).

SIBELGA heeft de impact van de laatste wijzingen van de ordonnanties die het Brussels Parlement op 20 juli 2018 heeft goedgekeurd (hierna 'de ordonnantie van 2018' genoemd) in dit budget voor 2020 opgenomen¹

De onderstaande door SIBELGA voorgestelde tabel geeft een overzicht van de extra kosten geraamd voor 2020 en vergelijkt ze met de kosten die werden geraamd voor 2018 en 2019.

Bij de lezing van deze tabel stellen we vast dat de voorgestelde bedragen identiek zijn aan die van de voorbije jaren.

Tabel 1: Werkingsbudget voor de openbaredienststopdrachten van sociale aard

Toeslag	Basis	2018	2019	2020
Overheads	VTE	€ 66.000	€ 66.000	€ 66.000
NAM-structuur	VTE	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
NEM-structuur	VTE	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500
Toezicht openen en afsluiten van meters/vermogensbegrenzer	VTE en onderaanneming	0,00%	15,00%	20,00%
Aankopen	Stocks/materialen/onderaanneming/diensten	4%	4%	4%
Magazijn	Stocks/materialen	17%	17%	17%
Grabbel	Stocks	3,50%	3,50%	3,50%
Controlling & reporting	VTE en onderaanneming	2,00%	2,00%	2,00%

Bron: Sibelga

Sommige activiteiten in verband met de openbaredienststopdrachten, meer bepaald de activiteiten inzake het beheer van de beschermde afnemers, de opvolging van de relaties met de gebruiker en NRclick, zijn zogenaamde 'gemengde' activiteiten. Voor de verdeling van de gemengde kosten in het programma 2018 werd de verdeelsleutel naar 62% gebracht voor elektriciteit en 38% voor gas, tegenover 60% en 40% de voorgaande jaren, gemotiveerd door het feit dat deze verdeling de huidige realiteit van de DNB beter weerspiegelt.

In het kader van het programma 2020 werd deze sleutel aangepast en naar 65% voor elektriciteit en 35% voor gas gebracht. Deze verdeling lijkt beter aan te sluiten bij de economische realiteit van de onderneming.

Wat de organisatie betreft van de diensten die instaan voor de uitvoering van de openbaredienstverplichtingen, worden alle activiteiten van Sibelga sinds oktober 2009 beheerd door haar dochteronderneming BNO². BNO is qua aandeelhouderschap en vanuit operationeel oogpunt volledig onafhankelijk van de energieleveranciers, wat één van de essentiële waarborgen vormt voor de niet-discriminerende behandeling van die leveranciers.

¹ Deze ordonnantie werd op 20.09.2018 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad

² Met uitzondering van de meting, die werd uitgevoerd door de aparte dochteronderneming Metrix, en dit tot 1 december 2017. Toen werd Metrix, om redenen van vereenvoudiging, opgeslorpt door BNO.

Sinds de herziening van de gas- en elektriciteitsordonnanties in 2011 worden alle kosten voor de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerder volledig gedekt door de nettarieven.

In het kader van de zesde staatshervorming werd de bevoegdheid om de distributietarieven voor elektriciteit en gas te bepalen en vast te leggen geregionaliseerd. De Brusselse ordonnantie van 8 mei 2014 kent deze bevoegdheid toe aan BRUGEL en legt bepaalde richtlijnen vast die in de tariefmethodes moeten worden nageleefd.

De ordonnantie stelt meer bepaald dat:

- De tarieven op een transparante manier rekening houden met de kosten voor de uitvoering van het budget voor openbaredienstverplichtingen;
- BRUGEL beslist over de goedkeuring, onverminderd haar mogelijkheid om de kosten te controleren in het licht van de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, van de aanpassingsvoorstellen voor de tarieven van de distributienetbeheerders aan alle wijzigingen van de openbaredienstverplichtingen, uiterlijk drie maanden na de overdracht door de distributienetbeheerder van dergelijke wijzigingen;
- De kosten in verband met de openbaredienstverplichtingen en -opdrachten kunnen niet aan incentive regulation worden onderworpen, noch aan een beslissing op basis van vergelijkingsmethoden.

Bovendien bepaalt de ordonnantie van 8 mei 2014 dat het verslag over de uitvoering van alle openbaredienstverplichtingen een vergelijking moet bevatten tussen het ingeschreven en uitgevoerde budget, met de ontvangsten die de distributienetbeheerder in zijn tariefvoorstel vermeldt.

In de tariefmethodologie zijn de kosten voor de niet-beheersbare openbaredienstverplichtingen vastgelegd, d.w.z. de kosten waarover de netbeheerder geen rechtstreekse controle kan uitoefenen. Het bestaan van saldi³ als gevolg van het verschil tussen de reële kosten en de voorziene kosten zal door BRUGEL worden geanalyseerd in het kader van de jaarlijkse ex-postcontrole.

In de tariefmethodologieën wordt ook uitdrukkelijk bepaald dat de tarieven voor de openbaredienstverplichtingen vooral moeten worden gedragen door de klantencategorieën die genieten van de diensten die aan deze verplichtingen gekoppeld zijn.

Op 12 december 2014 werden alle distributietarieven en in het bijzonder de tarieven voor openbaredienstverplichtingen goedgekeurd door BRUGEL.

Het budget vermeld in het document van SIBELGA is lager dan het budget dat eind 2014 werd voorgesteld. Het werd herzien op basis van de geactualiseerde veronderstellingen.

³ Het beheer en de toewijzing van de tariefsaldi zijn vastgelegd in punt 5.2 van de tariefmethodologieën elektriciteit en gas (<http://www.brugel.be/fr//tarifs-de-distribution/methodologie-tarifaire-2015-2019>).

3.2 Beheer van beschermde en winterafnemers

3.2.1 De beschermde afnemers: beschrijving van de opdrachten

Sinds 1 januari 2007 moet SIBELGA, in het kader van haar openbaredienstverplichtingen, een bevoorrading en een hoogwaardige klantendienst garanderen aan de gezinnen die het statuut van 'beschermde afnemer' hebben verkregen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We herinneren hier kort aan de voorwaarden voor de toekenning van het statuut:

- Genieten van het specifiek sociaal tarief (SST) op federaal niveau;
- Verwikkeld zijn in een proces van schuldbemiddeling via een erkend bemiddelingscentrum of een vonnis in collectieve schuldenregeling hebben verkregen;
- Als beschermde afnemer erkend zijn door het OCMW van de gemeente op basis van een maatschappelijk onderzoek;
- Als beschermde afnemer erkend zijn door BRUGEL op basis van inkomen en gezinssamenstelling;
- Erkend zijn door een ziekenfonds als begunstigde van het RVV/OMNIO-statuuut.

Voor de noodlevering, waarvan sommige aspecten - om de toekenning van het statuut dynamischer te maken - werden gewijzigd door de stemming van de ordonnantie van 2018, gelden de volgende principes:

- Schorsing van het contract van de beschermde afnemer met zijn commerciële leverancier en tijdelijke energielevering via SIBELGA; Er wordt geen begrenzer geplaatst en als er al een begrenzer in de woning aanwezig is, wordt hij verwijderd op verzoek van de afnemer;
- Facturering door SIBELGA van de energie aan het specifiek sociaal tarief (SST), berekend door de federale regulator, de CREG, voor rekening van de FOD Economie. Voor de beschermde afnemers die geen vrijstelling van de energiebijdrage in het kader van de federale wetgeving genieten, voorziet de wijziging van de ordonnantie van 2017⁴ dat deze bijdrage niet boven op het SST zal worden gefactureerd maar door SIBELGA zal worden betaald in het kader van haar openbaredienstverplichtingen;
- In geval van niet-naleving van zijn aanzuiveringsplan bij zijn commerciële leverancier en van zijn facturen bij SIBELGA, zal bij de beschermde afnemer een vermogensbegrenzer worden geplaatst voor een minimale periode van 6 maanden en zal de beschermde afnemer verder

⁴ Artikel 24bis van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd gewijzigd door artikel 121 van de ordonnantie van 15 december 2017 houdende de aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het begrotingsjaar 2018 om een nieuwe ODV ten laste van SIBELGA in te voegen: "11° de overname van het verschil tussen het toegepaste sociaal tarief op grond van Hoofdstuk IVbis aan een beschermde afnemer op het regionale niveau en het toegepaste sociaal tarief uit hoofde van de federale wetgeving, wanneer het eerste hoger ligt dan het tweede en de betrokken klant dit laatste tarief niet geniet. ";

gefactureerd worden aan het SST. Als hij zijn aanzuiveringsplan gedurende een periode van 6 opeenvolgende maanden naleeft, kan de klant vragen de vermogensbegrenzer te verwijderen;

- Terugkeer van de beschermde afnemer naar zijn commerciële leverancier zodra hij zijn volledige schuld heeft aangezuiverd;
- Verlies van het statuut van beschermde afnemer als de klant niet het bewijs heeft geleverd dat hij nog steeds aan de toekenningsvoorwaarden voldoet. Deze verificatie wordt maximaal een keer per jaar door SIBELGA uitgevoerd.

De opdrachten van SIBELGA in verband met het beheer van de beschermde afnemers zijn de volgende:

- Instaan voor de levering van energie aan alle beschermde afnemers;
- Een adequate facturatedienst leveren;
- Instaan voor de opvolging van de wanbetalingen en de noodzakelijke acties ondernemen voor de inning van de schuld, wat kan gaan tot de aanvraag om het contract te verbreken bij het vredegerecht;
- De zesmaandelijke informatie betreffende de naleving van de afbetalingsplannen van de beschermde afnemers, verstuurd door de commerciële leveranciers, opvolgen en indien nodig overgaan tot de plaatsing van de vermogensbegrenzer;
- De toegangsvoorwaarden van de beschermde afnemers jaarlijks controleren en de terugkeer naar de commerciële leverancier verzekeren indien nodig.

3.2.2 Evolutie van het aantal begunstigden van het statuut van 'beschermde afnemer'

In haar programma voor 2020 vermeldt SIBELGA dat het aantal beschermde afnemers in 2019 gestegen is, na een constante daling de voorbije jaren.

In augustus 2019 werden 2.250 gezinnen beschermd tegen afsluiting, tegenover 1.888 in dezelfde periode in 2018 en 2.083 in 2017. Hetzij een stijging met 19%, een groot verschil met de 30% die SIBELGA had voorzien in haar programma voor 2019.

Deze stijging is evenwel aanzienlijk lager dan de doelstellingen beoogd door de wetgever na de wijziging van de ordonnantie.

Bovendien is het belangrijk, in dit advies en in tegenstelling tot de presentatie van SIBELGA in haar programma, om de gegevens met betrekking tot het statuut van beschermde afnemer los te koppelen van die van winterafnemers, en dit **om enerzijds het begrip omtrent de efficiëntie van het beschermingsmechanisme te bevorderen, en anderzijds de kosten van de twee beschermingsmechanismen van elkaar te onderscheiden.**

Hoewel deze twee types van afnemers door de netbeheerder bevoorraad worden tegen het sociaal tarief, wordt het statuut van beschermde afnemer, zoals hiervoor vermeld, verkregen op basis van toekenningsvoorwaarden en **op vraag van de afnemer**, in tegenstelling tot de winterafnemer, waarbij het gaat om **automatische bescherming** zonder voorafgaande toekenningsvoorwaarde.

Wat de aangehaalde verklaringen betreft om dit geringe succes van de gewestelijke bescherming te verklaren, hernemen we de verklaringen in onze vorige adviezen:

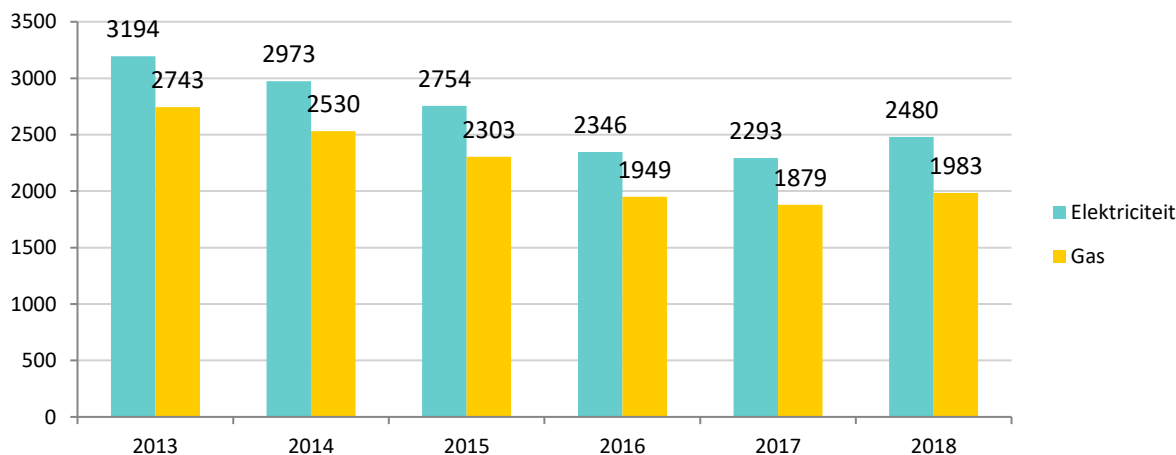
- De afwezigheid van automatisering, waardoor deze bescherming onduidelijk is voor de Brusselse klanten;
- Wat de OCMW's betreft, de hoeksteen voor de toekenning van het statuut van beschermde afnemers, vinden sommige de mechanismen voor de invoering en opvolging van deze bescherming te log en keren ze zich hiervan af.

BRUGEL heeft in haar laatste jaarverslagen grondig de oorzaken onderzocht van het feit dat de klanten maar weinig een beroep doen op deze bescherming. I

Het is belangrijk te vermelden dat de afschaffing van de vermogensbegrenzer voor de beschermde afnemers ten nadele van de niet-beschermde afnemers met schulden, niet het verhoopte effect heeft gehad.

Bovendien - en tegenstrijdig genoeg - heeft de gewestelijke bescherming, in de cijfers, niet geprofiteerd van de bevrozing van het SST. Als gevolg van de stijging van de elektriciteitsstarieven heeft de federale regering in maart 2019 immers, met terugwerkende kracht, beslist om het federaal sociaal tarief te bevroren en het tarief te behouden dat werd berekend voor het voorgaande semester. Bijgevolg bedroeg de winst tussen het sociaal tarief en het gemiddelde markttarief op basis van een gemiddeld gebruik voor een Brusselse klant ongeveer € 740/jaar voor de twee energietypes⁵

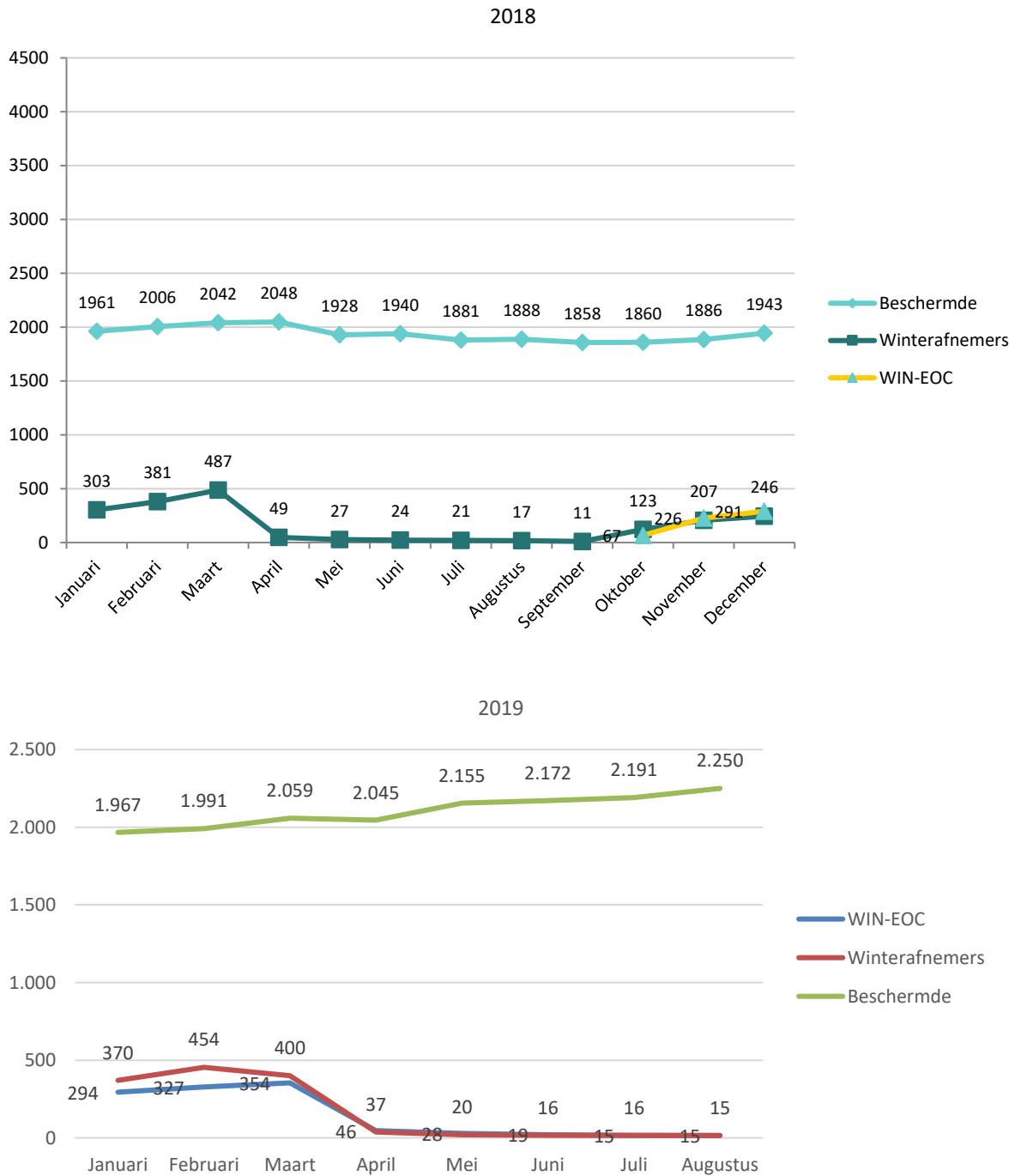
Figuur 1: Evolutie van het aantal beschermde afnemers in de periode 2013-2018



⁵ Bij ministerieel besluit van 28 maart 2019 wordt het sociale tarief voor de levering van elektriciteit en gas aan beschermde afnemers op hetzelfde niveau gehouden als dat van 1 augustus 2018 tot 31 januari 2019. De verhoging die vanaf 1 februari 2019 was gepland, werd dus geannuleerd.

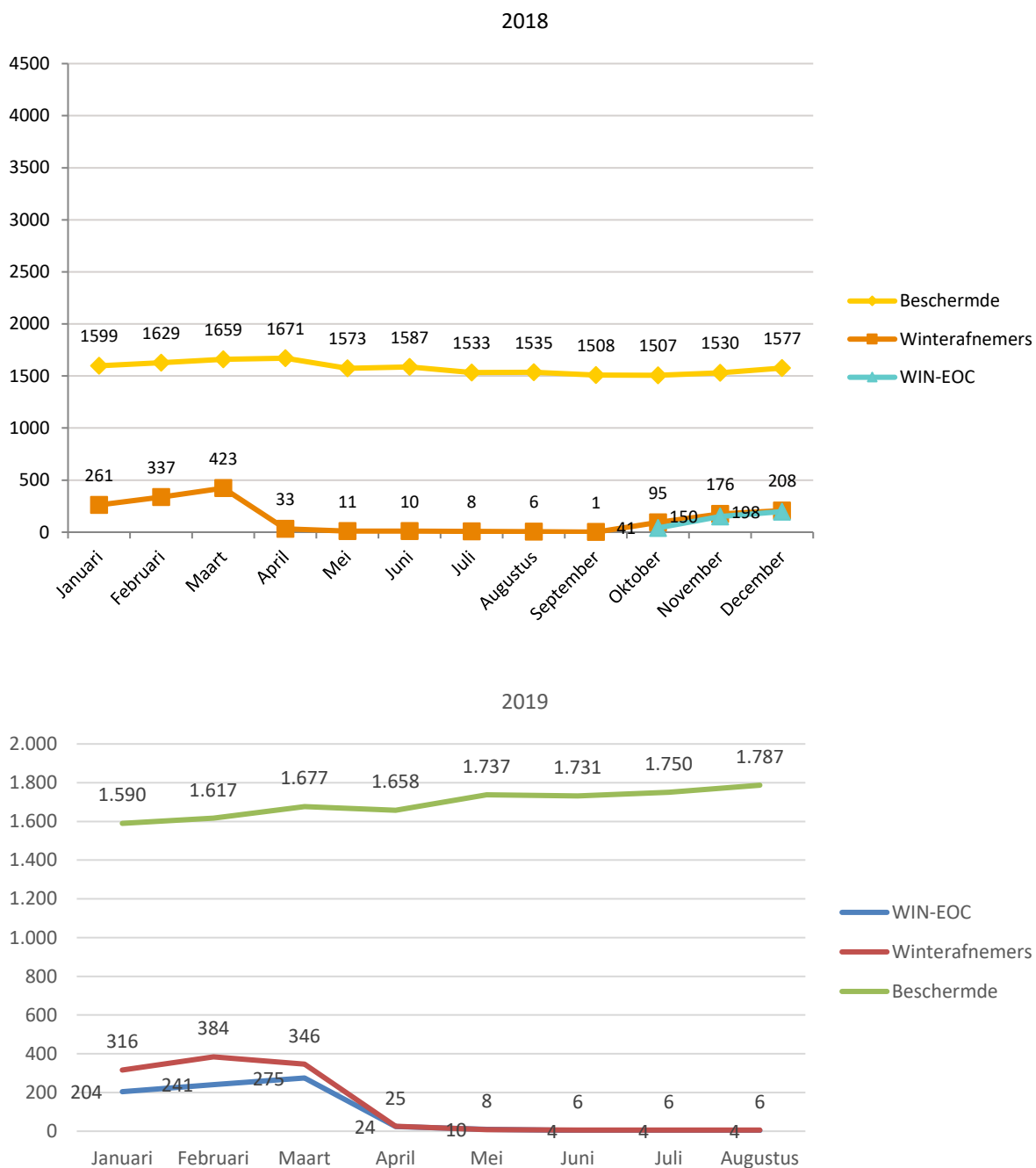
Bij ministerieel besluit van 28 maart 2019 wordt het sociale tarief voor de levering van elektriciteit en gas aan beschermde afnemers op hetzelfde niveau gehouden als dat van 1 augustus 2018 tot 31 januari 2019. De verhoging die vanaf 1 februari 2019 was gepland, werd dus geannuleerd.

Figuur 2: Maandelijks evolutie van het aantal beschermde en winterafnemers (elektriciteit) in 2018 en tot eind augustus 2019



Bron: Sibelga

Figuur 3: Maandelijkse evolutie van het aantal beschermde en winterafnemers (gas) in 2018 en tot eind augustus 2019



Bron: Sibelga

Deze beslissing van de federale overheid heeft duidelijk geen effecten gehad met betrekking tot de toekenning van het statuut van gewestelijke beschermde afnemer door de OCMW's.

BRUGEL is van mening dat de door SIBELGA voorgestelde veronderstelling gebaseerd is op een realiteit op het terrein die geloofwaardig kan lijken. Prognoses opstellen voor het aantal beschermde afnemers voor het jaar 2020 kan moeilijk blijken rekening houdend met de nieuwe wijzigingen aan de ordonnances die voorzien zijn in de loop van dat jaar.

Voor 2020 voorziet SIBELGA een lichte stijging van het aantal beschermde afnemers en gaat ze als budgettaire hypothese uit van een gemiddeld aantal van 2600 beschermde afnemers voor elektriciteit en 2000 beschermde afnemers voor gas, hetzij een stijging met 10% in vergelijking met het aantal beschermde gezinnen in augustus 2019.

Bepaalde objectieve parameters zouden een toename van het statuut van beschermde afnemer moeten toelaten:

- De situatie in de Brusselse markt die de klanten weinig keuze laat en dit vooral voor klanten die al schulden hebben bij verschillende leveranciers⁶;
- Zeer aantrekkelijke tarieven van het SST voor de niet-begunstigden;
- Aanzienlijke vermindering van het Sociaal Fonds Gas en Elektriciteit (SFGE) die de directe tussenkomst van de OCMW's in de betaling van de energiefacturen drastisch beperkt.

3.2.3 De winterklanten

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mag de afsluiting van een huishoudelijke klant die is toegestaan door een vrederechter niet worden uitgevoerd tussen 1 oktober en 31 maart. Deze klant geniet tot 31 maart winterbescherming en wordt door SIBELGA bevoorradt aan het specifiek sociaal tarief.

Na de goedkeuring van de ordonnances in 2018 werd er, vanaf 1 oktober 2018, een nieuwe winterleveringscategorie in het leven geroepen. Deze nieuwe openbaredienstverplichting ten laste van SIBELGA voorziet dat elke klant van wie het leveringscontract met zijn commerciële leverancier afloopt in de winter en die geen contract heeft afgesloten met een andere leverancier, eveneens door SIBELGA zal worden bevoorradt en dit aan het specifiek sociaal tarief.

De twee categorieën van winterafnemers samen (ingevolge een vonnis of een einde contract) zijn dus logischerwijs toegenomen in 2019. Het is tegenstrijdig genoeg eind februari dat het aantal door SIBELGA bevoorradte gezinnen het hoogste was, 781 voor elektriciteit en 754 voor gas.

De door SIBELGA voorgestelde prognose voor de winter van 2020 heeft betrekking op een gemiddelde van 500 winterafnemers voor elektriciteit en 400 winterafnemers voor gas⁷. Deze

⁶ Advies op eigen initiatief 265bis betreffende de toestand van de huishoudelijke energiemarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, oktober 2018

⁷ In het ODO-programma 2019 had Sibelga een prognose voorgesteld van gemiddeld 530 winterafnemers voor elektriciteit en 450 afnemers voor gas. In de conclusies van haar Advies 274 van 22/11/2018 betreffende het voornoemde programma gaf Brugel aan dat de opdracht voor de energielevering tijdens de winter aan EOC-klanten waarschijnlijk onderschat werd. Achteraf blijkt dat dit niet het geval was, aangezien Sibelga tijdens de winter 2018-2019 gemiddeld 280 winterafnemers voor elektriciteit en 220 voor gas heeft bevoorradt. De cijfers voor 2020 van respectievelijk 500 winterafnemers voor elektriciteit en 400 voor gas lijken dus realistisch.

prognose kan enerzijds bekrachtigd worden door het feit dat ze gebaseerd is op een historische situatie en anderzijds door het feit dat het aantal door de leveranciers gelanceerde EOC-scenario's sinds twee jaar constant is.

Het spreekt voor zich dat elke verandering van standpunt van de leveranciers met betrekking tot dit scenario een rechtstreekse impact kan hebben op het aantal klanten dat door SIBELGA wordt bevoorraad tijdens de winterperiode.

Wat de winterbescherming betreft, is de voorgestelde prognose - rekening houdend met de nieuwe categorie van EOC-klanten en de gemiddelden van de winter 2018-2019 - een gemiddelde van 500 winterafnemers voor elektriciteit en 400 winterafnemers voor gas⁸. Deze prognose kan bekrachtigd worden door het feit dat het aantal door de leveranciers gelanceerde EOC-scenario's sinds twee jaar constant is.

3.2.4 Analyse van de werklast en het budget

We herinneren eraan dat SIBELGA sinds 1 januari 2007 voor het beheer van beschermde afnemers een callcenter, een onthaalbureau en een 'back office' heeft ingericht en informatie op de website van SIBELGA heeft geplaatst die online kan worden geraadpleegd.

Voor 2020 voorziet SIBELGA het volgende budget voor de dienst voor het beheer van de beschermde en winterafnemers:

⁸ In het ODO-programma 2019 had Sibelga een prognose vooropgesteld van gemiddeld 530 winterafnemers voor elektriciteit en 450 afnemers voor gas. In de conclusies van haar Advies 274 van 22/11/2018 betreffende het voornoemde programma gaf Brugel aan dat de opdracht voor de energielevering tijdens de winter aan EOC-klanten waarschijnlijk onderschat werd. Achteraf blijkt dat dit niet het geval was, aangezien Sibelga tijdens de winter 2018-2019 gemiddeld 280 winterafnemers voor elektriciteit en 220 voor gas heeft bevoorraad. De cijfers voor 2020 van respectievelijk 500 winterafnemers voor elektriciteit en 400 voor gas lijken dus realistisch.

Tabel 2: Budget voor de dienst voor het beheer van de beschermde en winterafnemers (in euro) van 2018 tot 2020

CliPro E	Prog.2018	Prog. 2019	Prog. 2020	Evolutie (2020-2019)
Personeel	558.511	533.570	558.799	4,73%
Directe werkingskosten	111.665	133.380	134.771	1,04%
Indirecte werkingskosten	446.042	445.744	453.555	1,75%
ODO-project Clipro			507.300	
Totaal	1.116.218	1.112.694	1.654.425	48,69%
CliPro G	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie (2020-2019)
Personeel	342.313	327.047	300.892	-7,99%
Directe werkingskosten	68.440	81.749	72.569	-11,23%
Indirecte werkingskosten	273.381	273.197	244.222	-10,61%
ODO-project Clipro			169.100	
Totaal	684.134	681.973	786.783	15,37%

Bron: SIBELGA

Het lijkt interessant om de cijfers voor de jaren 2019 tot 2020 te analyseren en de aandacht te vestigen op de stabiele personeelskosten, en dit ondanks de niet verwaarloosbare stijging van het aantal door SIBELGA bevoorradde klanten.

Blijkt dus dat de uitbreiding van de opdracht van SIBELGA in het kader van de bevoorrading van de EOC-klanten tijdens de winterperiode geen duidelijke financiële impact heeft op het vlak van het budget van het personeel en de kosten.

Op het vlak van het tewerkgestelde personeel verwacht SIBELGA voor 2020 een globaal personeelsbestand van 9,46 VTE's tegenover 9,74 VTE's in 2019. We wijzen erop dat 5,62 VTE's zijn toegewezen aan de taken in verband met de switching van de facturering en de invordering.

Wat de directe werkingskosten betreft, wordt een lichte daling vastgesteld ten opzichte van het programma voor 2019. Dit valt te verklaren door de lagere kosten voor postzendingen, en dit in tegenstelling tot de vorige jaren.

Wat het budget 2020 betreft, worden voor de eerste keer IT-kosten vermeld. Deze omvatten de upgrade van de toepassing die wordt gebruikt voor het beheer van de beschermde afnemers (Haugazel). Deze kosten werden vroeger gedragen door de tarieven. Het totale bedrag van deze kosten bedraagt € 676.400 alleen voor het jaar 2020. Dit resulteert in een stijging met bijna **30% van het budget toegewezen** aan de dienst voor het beheer van de beschermde afnemers en de winterafnemers.

Deze IT-kosten, en meer algemeen de kosten voor de tenuitvoerlegging en het beheer van deze gewestelijke bescherming, kunnen buiten proportie lijken gezien het beperkte aantal klanten dat door SIBELGA als sociale leverancier wordt bevoorraad.

BRUGEL stelt zich duidelijk de vraag of deze bescherming efficiënt is, gezien de kosten voor het beheer ervan.

3.2.5 Levering van elektriciteit en gas aan de beschermde en winterafnemers

De door SIBELGA gemaakte schattingen van het energieverbruik zijn enerzijds gebaseerd op een gemiddeld aantal van 2.600 beschermde afnemers elektriciteit en anderzijds op een 'commodity'-aankoopprijs die van € 168,90/MWh tot € 180,89/MWh is gestegen.

Het budget dat wordt toegekend aan de aankoop van elektriciteit voor de winterafnemers bedraagt overigens € 126.622 in 2020. In 2018 bedroeg het € 61.058 en in 2019 € 134.290.

Voor gas bedraagt de aankoopprijs voor een gemiddeld aantal van 2.000 klanten € 41,69 in 2020, ten opzichte van € 35,65/MWh in 2019 en € 36,242/MWh in 2018.

Het budget dat SIBELGA toekent voor de totale aankoop van gas voor de beschermde klanten in 2020 bedraagt € 1.125.751, ten opzichte van € 1.184.450 in 2019 en € 1.114.837 in 2018.

De verkoopprijs van elektriciteit voor het Specifiek Sociaal Tarief (SST) bedraagt € 149,27, zoals in 2019, terwijl de totale aankoopprijs voor elektriciteit € 1.316.868 bedraagt, tegenover € 1.317.566 voor 2019 - een onveranderde situatie dus.

Voor gas bedraagt de gemiddelde facturatieprijs € 25,88 in 2020 tegenover € 26,93 in 2019. De totale facturatie gas wordt geraamd op € 698.894, tegenover € 895.011 in 2019.

We merken op dat de tabel met de leveringskosten de kost voor de energiebijdragen bevat die volgens de ordonnances 2018 ten laste komt van de noodleverancier. Het gaat om respectievelijk € 13.999 voor de beschermde afnemers en € 1.346 voor de winterafnemers voor elektriciteit en € 26.939 en € 4.472 voor gas.

We herinneren eraan dat de prijs waarvoor SIBELGA de 'commodity' (geleverde elektriciteit) aankoopt bij de leverancier geen vaste prijs is voor meerdere jaren. Hij verschilt van jaar tot jaar en zelfs van maand tot maand. De prijs verschilt afhankelijk van de beursparameters (Endex). De prijs waarmee SIBELGA rekening houdt voor het opstellen van het ODO-budget is de gemiddelde verkregen prijs over het jaar.

Rekening houdend met de dalende evolutie van de markt, die sinds begin 2019 zowel voor elektriciteit als voor gas worden vastgesteld, wijken de ramingen van SIBELGA - met name 7% voor elektriciteit en 14% voor gas - evenwel aanzienlijk af van de marktrealiteit.

Het bedrag van de toeslagen die worden toegepast op het transporttarief verschilt eveneens van jaar tot jaar. Vooral voor de federale bijdrage.

Tot slot, wat de distributietarieven betreft (SIBELGA), wijzen we erop dat de wegenisretributie (die wordt opgenomen in de prijs) elk jaar wordt geïndexeerd.

Het specifiek sociaal tarief is het laatste gekende tarief, hetzij het tarief dat de CREG heeft vastgelegd voor de periode van augustus 2019 tot januari 2020.

Wat de post 'tussenkost van het federaal fonds ten gunste van de residentiële beschermde afnemers' betreft: deze dekt de tussenkost van het federaal fonds die is bestemd om SIBELGA gedeeltelijk schadeloos te stellen voor de eventuele verliezen die zij heeft geleden bij de verkoop van energie aan de huishoudelijke beschermde afnemers aan een opgelegde prijs (namelijk het SST). Deze klanten vertegenwoordigen iets meer dan 45% van het totale aantal beschermde afnemers.

Deze tussenkost dekt alleen de dossiers van afnemers die beschermd zijn omdat ze het SST genieten volgens de federale wetgeving (en dus niet alle beschermde afnemers in de zin van de Brusselse ordonnances). Deze vertegenwoordigen, op basis van de laatste cijfers, ongeveer 39% van het totale aantal beschermde afnemers.

3.3 Technische prestaties elektriciteit (plaatsing en verwijdering van begrenzers en afsluitingen)

In het kader van haar openbaredienstopdrachten is SIBELGA belast met de plaatsing en verwijdering van vermogensbegrenzers en de technische operaties voor het afsluiten van meters na een beslissing van de vrederechter.

Als we de evolutie bekijken van het aantal geplaatste begrenzers sinds 2011 stellen we het volgende vast:

- Op 31/12/2014: 21.221 begrenzers, hetzij 1% meer dan op 31/12/2013
- Op 31/12/2015: 21.085 begrenzers, hetzij een identieke situatie als die van 31/12/2014
- Op 31/12/2016: 24.829 begrenzers, hetzij 18% meer dan op 31/12/2015
- Op 31/12/2017: 27.884 begrenzers, hetzij 11% meer dan op 31/12/2016
- Op 31/12/2018: 27.628, hetzij een onveranderde situatie in vergelijking met 2017

Sinds 2016 is het aantal werkelijk geplaatste vermogensbegrenzers stabiel.

Rekening houdend met deze stabiliteit is het door SIBELGA voor deze activiteit in 2020 voorgestelde budget vergelijkbaar met dat van vorig jaar. Het houdt rekening met de daling van de prognoses inzake de plaatsing en verwijdering van vermogensbegrenzers, hetzij -1.250 voor de plaatsingen en -5.000 voor de verwijderingen.

Hetzij in termen van VTE, 7,79 ten opzichte van 8,73 VTE's voorzien in het vorige budget.

We herinneren er overigens aan dat er een sterke asymmetrie is tussen het aantal bij SIBELGA ingediende aanvragen voor vermogensbegrenzers door de leveranciers en het aantal werkelijk geplaatste begrenzers. Niet alle aanvragen van de leveranciers worden uitgevoerd en de niet-uitgevoerde aanvragen krijgen de status 'geacht geplaatst' en komen niet voor in de gegevens over het aantal gezinnen die worden doorgegeven.

Het is belangrijk te vermelden dat als SIBELGA voor elke aanvraag van een leverancier de in de elektriciteitsordonnantie bepaalde procedure volledig concreet zou toepassen, dus tot en met de effectieve plaatsing van de begrenzer, de aan deze opdracht toegekende budgetten sterk zouden stijgen omwille van het grote aantal verplaatsingen dat het personeel van SIBELGA zou moeten doen om dit doel te bereiken.

We herinneren er ook aan dat BRUGEL meermaals adviezen heeft verstrekt betreffende de algemene afschaffing van de plaatsing van de vermogensbegrenzer, omwille van de niet-efficiëntie van het systeem en de aanzienlijke kosten voor de activering ervan.

Tabel 3: Budget 'vermogensbegrenzer' van 2018 tot 2020

Vermogensbegrenzer	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie 2020/2019
Personeel	761.296	672.093	620.402	-7,7%
Onderaanneming	1.354.685	1.246.362	1.126.905	-960%
Materiaal	103.500	103.500	111.550	7,8%
Directe werkingskosten	75.018	52.146	50.779	-2,6%
Indirecte werkingskosten	819.614	939.092	880.715	-6,2%
Totaal	3.114.112	3.013.193	2.790.351	-7,4%

Bron: SIBELGA

We kunnen redelijkerwijze vermelden dat SIBELGA rekening heeft gehouden met alle parameters om dit budget voor te stellen, rekening houdend met de hiervoor uiteengezette structurele situatie, de expertise van haar personeel, een meer optimale werking, het belang van de klant en ook de situatie op het terrein (aantal vruchteloze pogingen).

3.4 Onderbreking van de gastoevoer na een beslissing van het vrederecht en 'End of contract'

Net als voor elektriciteit bepaalt de Brusselse wetgeving dat een verbreking van een leveringscontract ingevolge een beslissing van het vrederecht die leidt tot een onderbreking van de gastoevoer niet mag worden uitgevoerd in de periode van 1 oktober tot 31 maart (winterperiode).

Indien de situatie in 2020 ongewijzigd zou blijven, zullen de medewerkers die instaan voor vermogensbegrenzers 2% van hun tijd spenderen aan afsluitingen, tegenover 3% de vorige jaren.

De werklust wordt geraamd op basis van een activiteit van 1.000 gasafsluitingen in 2020, zoals het geval was voor de prognose 2019.

Bijgevolg raamt SIBELGA het budget 'plaatsing gasstop' op € 75.246 voor 2020. In 2019 bedroeg dit 75.246 €, inclusief de indirecte kosten en € 106.720. Een constante daling dus in drie jaar tijd.

Wat de End of contract betreft, herinneren we eraan dat BRUGEL in haar vorige advies had vermeld dat deze kosten opgenomen moesten worden in de openbaredienststopdrachten en dat de niet-facturering van deze afsluitingskosten veralgemeend moest worden, ongeacht de effectieve datum van de beëindiging van het contract. De door SIBELGA geraamde kosten voor deze opdracht bedragen € 227.406.

End Of Contract Residentieel E	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie 2020-2019
Personeel		0	67.217	
Directe werkingskosten		0	78.227	
Indirecte werkingskosten		0	81.963	
Totaal	0	0	227.406	

4 Dienst voor de opvolging van de relatie met de consument

Artikel 25^{quaterdecies}, §4 van de elektriciteitsordonnantie voorziet dat Sibelga, in het kader van haar openbaredienst opdrachten en -verplichtingen als netbeheerder, het publiek een efficiënte dienst voor de behandeling van klachten moet aanbieden via eenvoudige, transparante en gratis procedures.

- Aangaande de servicekwaliteit

BRUGEL moedigt de netbeheerder aan om het hoge niveau van competentie en professionalisme aan te houden waarvan de klachtenbeheerdienst van SIBELGA tot nu toe blijkt heeft gegeven. Toch meent BRUGEL dat er verbeteringen kunnen worden doorgevoerd aan de dienstverlening die wordt aangeboden aan de consumenten, zoals:

- een duidelijkere en uitvoerigere motivering van de genomen beslissingen;
- meer gedetailleerde en beter verstaanbare uitleg over de rechtzettingen van facturen als resultaat van een klachtenprocedure of een gerechtelijke actie;
- een uitvoerigere benadering met betrekking tot de verwerking van de aanvragen van schadevergoedingen.

Bovendien verduidelijkt SIBELGA in haar rapport dat deze dienst belast is met het voorstellen van preventieve en correctieve acties. BRUGEL zou een meer gedetailleerde uiteenzetting van deze opdracht van de Dienst willen.

BRUGEL wil ook benadrukken dat de werking van de Dienst dan wel efficiënt lijkt, maar dat het goed zou zijn om de effectieve kwaliteit van het werk van de Dienst te objectiveren aan de hand van prestatie-indicators. Deze werden onlangs ingevoerd door BRUGEL en zullen een preciezer beeld geven van deze werking.

- Aangaande de budgettaire gegevens

Tabel 7 bevat de gegevens met betrekking tot het budget toegewezen aan deze dienst.

Tabel 4: Budget dienst klachtenbeheer

Klachten	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie 2020/2019
Personeel	226.027	226.027	236.964	4,84%
Directe werkingskosten	8.005	8.005	8.392	4,84%
Indirecte werkingskosten	135.877	135.877	142.764	5,07%
Totaal	369.909	369.909	388.120	4,92%
Klachten G	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie 2020/2019
Personeel	138.533	138.533	127.596	-7,89%
Directe werkingskosten	4.906	4.906	4.519	- 7,89%
Indirecte werkingskosten	83.279	83.279	76.873	- 7,69%
Totaal	226.719	226.719	208.988	-7,82%

Bron: SIBELGA

BRUGEL stelt zich enkele vragen over bepaalde bedragen, met name met betrekking tot de volgende punten:

- het personeel van deze dienst bestaat uit 3 VTE's. Het voor deze post toegewezen budget, voor elektriciteit en gas samen, bedraagt meer dan 350.000 euro. Aangezien dit rapport geen enkele precisering bevat van de bijzondere kwalificaties van deze personeelsleden of van andere rechtvaardigende elementen, stelt BRUGEL zich vragen over het redelijke karakter van deze kostprijs.
- BRUGEL zou ook willen dat SIBELGA bij de volgende indiening van het programma uitdrukkelijk de kosten voor de IT-beheertool van deze dienst identificeert en aan BRUGEL de details verstrekt met betrekking tot de indirecte werkingskosten.

5 Bevoorrading van beurzen en feestelijkheden

Art 24 bis 8° van de 'elektriciteitsordonnantie' bepaalt dat bij afname van elektriciteit van het distributienet, het leveren van elektriciteit voor tijdelijke festiviteiten op de weg volgens de technische en financiële voorwaarden bepaald bij of krachtens het technisch reglement van het net, deel uitmaakt van de openbaredienststopdrachten ten laste van SIBELGA.

SIBELGA moet ervoor zorgen dat de kosten van de activiteit betreffende de bevoorrading van beurzen en feestelijkheden geen impact hebben, m.a.w. dat de ontvangsten de uitgaven volledig dekken. In haar programma voor 2020 vermeldt SIBELGA dat "hoewel het aanvankelijk de bedoeling was dat de financiële voorwaarden van toepassing op de aansluiting, het administratieve beheer en de verbruikte energie⁹ het zouden toelaten dat de bij deze activiteit gegenereerde inkomsten alle kosten dekken, we moeten vaststellen dat een dergelijk evenwicht niet kan worden gerealiseerd in de praktijk en dat een onderlinge verdeling op basis van een hogere kWh plaatsvindt." In haar vorige advies had BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om de financiële voorwaarden voor deze activiteit te herzien en de onderlinge verdeling via de periodieke tarieven te beperken en dit evenwicht te proberen nastreven.

Befe	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020	Evolutie 2020-2019
Personeel	264.291	262.655	244.517	-6,9%
Materiaal	31.935	31.935	34.797	9,0%
Directe werkingskosten	2.747	4.014	5.086	+26,7%
Indirecte werkingskosten	396.042	393.275	362.549	-7,8%
Facturering	-412.894	-417.566	-558.321	33,7%
Totaal	282.121	274.314	88.628	-67,7%

⁹ Goedgekeurd door BRUGEL

6 Openbare verlichting van gemeentewegen

Artikel 24 bis van de elektriciteitsordonnantie voorziet dat het programma van de openbaredienststopdrachten van de distributienetbeheerder een specifiek hoofdstuk 'Verbetering van de energieprestatie van openbare verlichting' moet bevatten.

Overeenkomstig de wettekst bespreekt dit hoofdstuk met name de volgende elementen:

- het energiekadaster van de straatverlichting beheerd door de distributienetbeheerder;
- een weergave van de verbruiksevolutie in de voorbije vijf jaar;
- het investeringsprogramma;
- een voorstelling van de vooropgestelde technologische en beheerskeuzes;
- de bevoorradingsbronnen;
- een prognose van de verbruiksevolutie voor de komende vijf jaar;
- een beschrijving van het aantal en van de frequentie van de defecten, van de gebreken en de interventietermijnen van de distributienetbeheerder, alsook van de door de distributienetbeheerder genomen maatregelen om een snel herstel van de installaties te verzekeren.

De activiteit met betrekking tot de openbare verlichting is, in budgettaire termen, de belangrijkste activiteit van de openbaredienststopdrachten die aan de Brusselse distributienetbeheerder zijn toevertrouwd.

SIBELGA stelt zich tot doel de gemeenten een kwaliteitsvol, goed onderhouden openbaar verlichtingsnet te leveren, dat de Brusselse burgers een nachtelijke omgeving biedt die bevorderlijk is voor de veiligheid en het welzijn, rekening houdend met de stedenbouwkundige en esthetische voorschriften van de stad.

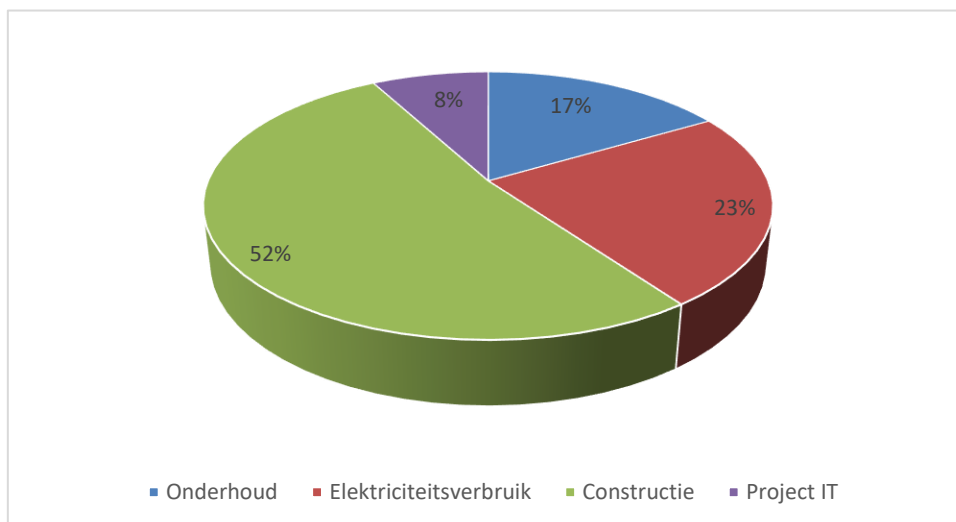
Ter herinnering, twee andere spelers nemen ook deel aan de uitvoering van deze taak op het Brussels grondgebied. Het betreft:

- Brussel Mobiliteit, dat de verlichting op de gewestelijke openbare wegen beheert;
- Leefmilieu Brussel, dat instaat voor de verlichting van de parken en de tuinen waarvoor het bevoegd is.

6.1 Investeringsprogramma – Budgettaire follow-up

SIBELGA stelt voor 2020 een budget van € 31.564.933 voor de opdracht met betrekking tot het beheer van de openbare verlichting van de gemeentewegen. De opsplitsing van dit budget volgens de door SIBELGA uitgevoerde activiteiten is opgenomen in de onderstaande figuur.

Figuur 4: Budgettaire opsplitsing van de ODV Openbare verlichting 2020



Hieruit blijkt dat, net als de voorgaande jaren, de activiteit 'Uitbouw'¹⁰ financieel de belangrijkste activiteit is.

Wat de evolutie van het totale bedrag van de activiteit in verband met openbare verlichting betreft, is het budget van het programma 2020 met 15,97% gestegen ten opzichte van dat van 2019.

Tabel 5: Budget openbare verlichting

	Programma 2016	Besteed in 2016	Programma 2017	Besteed in 2017	Programma 2018	Besteed in 2018	Programma 2019	Programma 2020
Openbare verlichting (totaal)	24.923.077	23.717.757	24.770.001	21.246.928	25.094.628	23.777.037	27.217.689	31.564.933
<i>Uitbouw van de openbare verlichting</i>	13.093.845	12.088.487	12.984.879	9.746.786	13.282.131	12.275.276	15.023.839	16.430.251
<i>Onderhoud van de openbare verlichting</i>	5.266.834	5.188.013	5.275.225	5.314.970	5.455.758	5.337.401	5.337.198	5.225.717
<i>Levering van energie voor de openbare verlichting</i>	6.562.398	6.441.257	6.509.879	6.185.173	6.356.739	6.164.360	6.856.652	7.412.964
<i>ODO-project OV</i>								2.496.000
Realiteit vs. programma		-4,80%	Realiteit vs. programma	-14,20%	Realiteit vs. programma	-10,64%		

¹⁰ De activiteit Uitbouw bestaat uit het plaatsen van nieuwe verlichtingspalen, hun renovatie, het uitvoeren van testen, ...

Uit de opgesplitste budgetten in de bovenstaande tabel blijkt dat de stijging van het budget tussen 2019 en 2020 te verklaren is door verschillende elementen:

- De opname in het programma 2020 van de activiteit 'ODO-project OV', die niet was opgenomen in het programma 2019. Deze verandering is het gevolg van de invoering van de projectbenadering in de tariefmethodologie elektriciteit, ter vervanging van de IT-projecten met betrekking tot de openbare verlichting in het kader van de ODV's;
- Door de stijging van de eenheidskosten voor de plaatsing van verlichtingspalen (zie sectie 6.3.2);
- Door de stijging van de kosten met betrekking tot het verbruik (zie sectie 6.3.4).

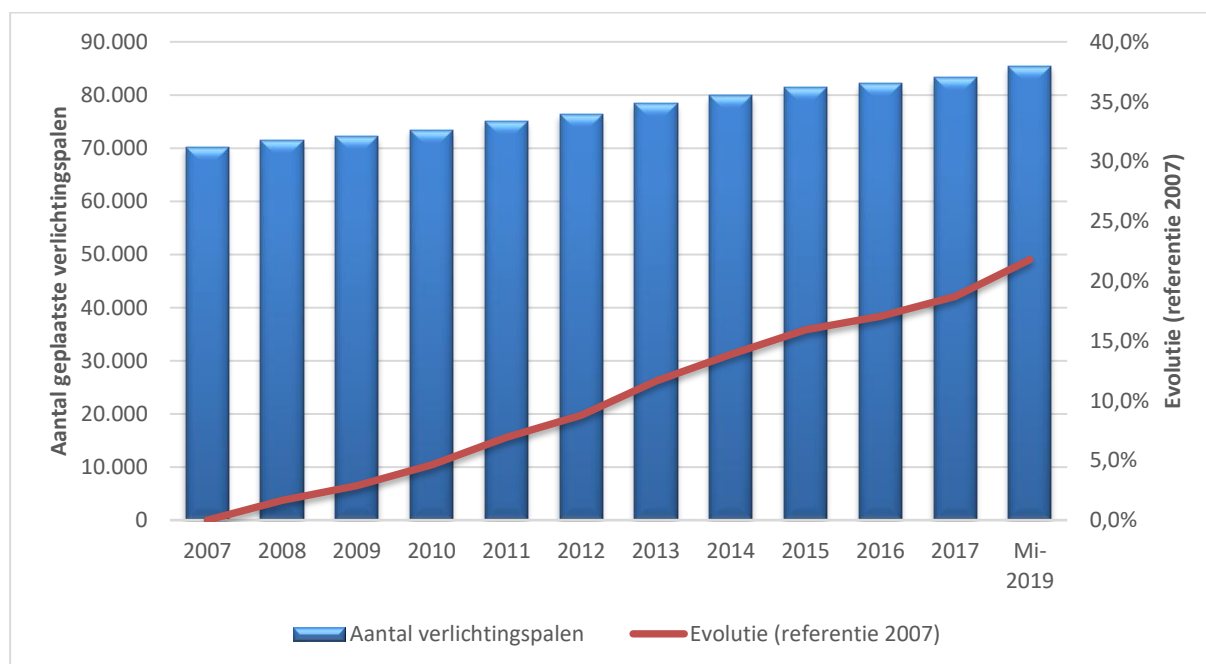
6.2 Staat van het bestaande park van verlichtingspalen

Het door SIBELGA beheerde openbareverlichtingspark telde midden 2019 85.514 verlichtingspalen en 86.842 lampen.

Zoals blijkt uit de onderstaande grafiek neemt het aantal door SIBELGA geëxploiteerde verlichtingspalen voortdurend toe. Deze evolutie is vooral te verklaren door de toename van het aantal lichtpunten bij een vervanging van de bestaande openbare verlichting, maar ook door de overdracht van installaties van verkavelingen, door de uitbreiding van wegen of door de wens om verlichting te plaatsen waar er geen was (bv. meer verlichting aan oversteekplaatsen voor voetgangers).

Van 2007 tot 2019 is het park verlichtingspalen met 15.298 eenheden toegenomen, een evolutie van bijna 22%.

Figuur 5: Evolutie van het aantal verlichtingspalen



Overeenkomstig artikel 24 bis van de elektriciteitsordonnantie heeft SIBELGA in haar programma een inventaris voorgesteld van de technologieën die in haar verlichtingspalenpark worden gebruikt. De gegevens worden weergegeven in de volgende tabel.

Tabel 6: Kadaster van het park verlichtingspalen, geïnstalleerd midden 2019 (Bron SIBELGA)

	Aantal lampen	Aantal verlichtingspalen	Geïnstalleerd vermogen (kW)	Geïnstalleerd vermogen (%)
Hogedruk kwik	716	701	137	1,2%
Substitutienatrium	66	66	17	0,1%
Gemengd	11	11	3	0,0%
Gloeilampen	27	26	3	0,0%
Halogeen	158	135	14	0,1%
TI-lampen	896	583	39	0,3%
Fluocompacte lampen	589	461	19	0,2%
Inductie	582	582	46	0,4%
Lagedruk natrium	198	198	13	0,1%
Hogedruk natrium (wit natrium)	625	625	73	0,6%
Metaalhalide (kwarts)	392	390	146	1,3%
Metaalhalide (keramiek - behalve Cosmowhite)	47.135	46.525	6.322	55,3%
Hogedruk natrium (behalve wit natrium)	17.216	17.008	3.213	28,1%
Metaalhalide (keramiek - Cosmowhite)	16.124	16.124	1.324	11,6%
Xenon	0	0	0,00	0,0%
LED	2.107	2.079	59	0,5%
Totaal	86.842	85.514	11.427	100,0%

Uit deze gegevens blijkt dat 95% van het vermogen van het park bestaat uit 3 soorten lampen die als efficiënt worden beschouwd:

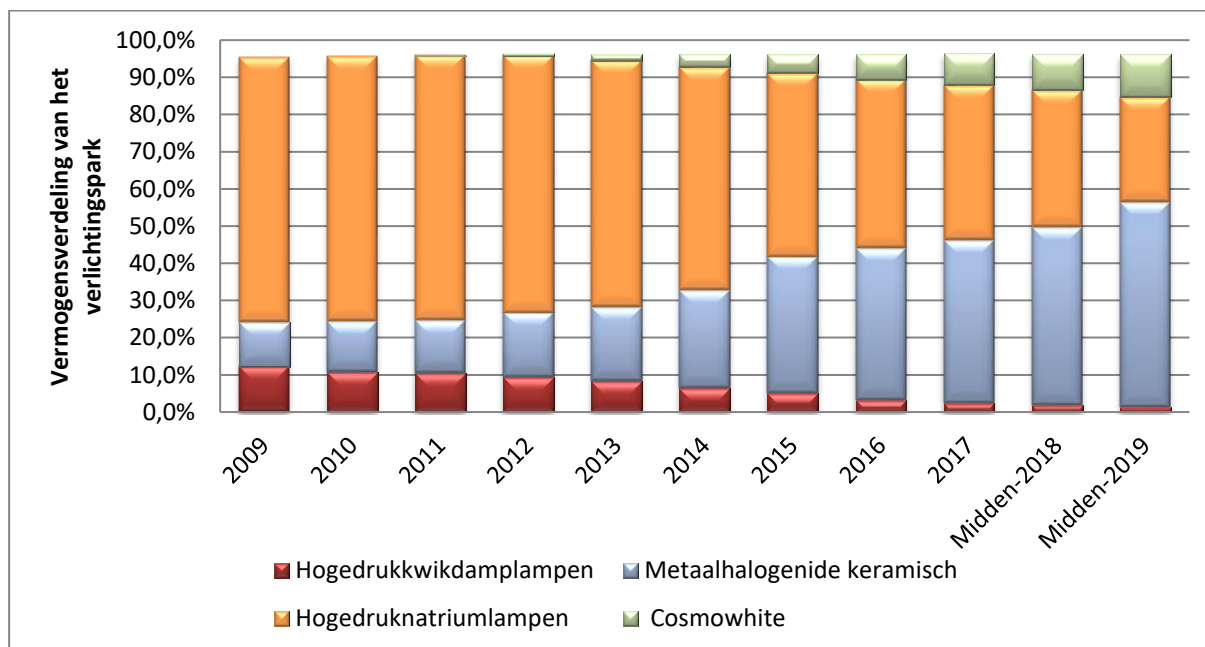
- Keramische metaalhalidelampen – exclusief cosmowhites (55,3%);
- Hogedruk natriumlampen - exclusief wit natrium (28,1%);
- Keramische metaalhalidelampen van het type cosmowhites (11,6%).

Het geïnstalleerde vermogen van de hogedruk kwiklampen, die zeer veel energie verbruiken, vertegenwoordigt daarentegen nog slechts 1,2% van het park.

De onderstaande figuur toont de evolutie van de verdeling van het geïnstalleerde vermogen van deze 4 types van lampen over de voorbije 10 jaar. We stellen vast dat tussen 2009 en medio 2019 het geïnstalleerde vermogen van de hogedruk kwiklampen daalde van 12,2% tot 1,2% ten voordele van veel zuinigere lampen, zoals hogedruk natriumlampen en metaalhalide lampen.

De daling van het percentage hogedruk natriumlampen (lampen met geel licht) kwam er doordat verschillende gemeenten voor witte lampen kozen bij de systematische onderhoudsbeurten.

Figuur 6: Evolutie van de vermogensverdeling van de 4 belangrijkste soorten verlichtingspalen



Met haar doelstellingen voor een daling van het aantal energieverslindende lampen wil SIBELGA meer bepaald voldoen aan de eisen van de Europese Richtlijn inzake ecologisch ontwerp¹¹, die de minimumprestaties voor deze lampen oplegt.

Sinds 2010 is het dan ook een prioriteit van het vervangingsprogramma om verlichtingspalen met energieverslindende lampen te vervangen vanuit een REG-optiek; het betreft hogedruk kwikdamlampen, lampen met substituenatrium, sommige tl-lampen en weinig efficiënte spaarlampen. Dit beleid om de energie-efficiëntie te verbeteren moet worden voortgezet in 2020 terwijl het doel van SIBELGA was alle verlichtingspalen met kwiklampen tegen eind 2018 te vervangen.

Medio 2019 telde het park (86.842 lampen) nog 716 kwiklampen. In haar programma zegt SIBELGA dat 246 van deze 716 kwiklampen zich op privépercelen bevinden waarvoor er een retrocessie zal moeten gebeuren aan de beheerders van de betrokken zones. Er wordt in het programma echter geen aanwijzing gegeven van de datums van de retrocessie van deze verlichtingspalen.

¹¹ Kaderrichtlijn 2005/32/EG en verordeningen aangenomen door de EU krachtens deze Richtlijn.

6.3 Vaststelling van BRUGEL

6.3.1 Richtlijnen van SIBELGA

In haar programma voor het jaar 2020 stelt SIBELGA de grote technologische beleidslijnen voor die ze volgt en de komende jaren zal volgen met betrekking tot nieuwe technologieën. Deze grote lijnen werden al gepresenteerd in het vorige programma van de openbaredienststopdrachten voor 2019:

1. Vanaf 2017 bestelde SIBELGA uitsluitend verlichtingspalen uitgerust met elektronische ballasten en vanaf midden 2017 werd voorgeprogrammeerde autonome dimming geïmplementeerd bij elk nieuw project. De door SIBELGA gekozen oplossing voor deze apparatuur is trouwens compatibel met een systeem van Intelligent Street Lighting (ISL);
2. Vanaf 2020 wil SIBELGA een gecentraliseerd ISL-besturingssysteem implementeren waarmee de besturing van de lampen (van de al geïnstalleerde verlichtingspalen met elektronische ballasten), de opsporing van defecten en de rechtstreekse meting van het verbruik van de lamp mogelijk is;
3. Sinds 1/5/2019¹² bestelt SIBELGA uitsluitend ledverlichtingspalen met mogelijkheid tot telecontrole. Voor 2018 wilde SIBELGA effectief geen beroep doen op ledtechnologie, om redenen van betrouwbaarheid, modaliteiten en exploitatiekosten;

Ter herinnering: SIBELGA beschikt over een park dat voor meer dan 95% bestaat uit lampen die in termen van efficiëntie equivalent zijn met led. SIBELGA moest dus niet dringend overgaan tot een systematische vervanging van de installaties, maar wou zich daar eerder optimaal op voorbereiden, rekening houdend met alle problemen die al werden aangehaald en becommentarieerd in de vorige adviezen van BRUGEL.

ISL is een systeem dat de mogelijkheid biedt telecontrole te verzekeren ter hoogte van het lichtpunt (of eventueel ter hoogte van de voedingskast). Het bestaat uit drie lagen: de verlichtingstoestellen, de communicatielaag en het centrale controle- en monitoringsysteem.

Zoals vermeld in Advies 274 van BRUGEL betreffende het programma 2019¹³ heeft SIBELGA op basis van de resultaten van een business case beslist om de implementatie van een ISL-systeem voort te zetten. De overheidsopdracht werd gelanceerd. SIBELGA heeft de offertes van de inschrijvers ontvangen en analyseert deze momenteel. De uitrol op het terrein zou in principe van start moeten gaan op 01/07/2020.

We melden dat alle verlichtingspalen met dimbare elektronische ballasten of led gedimd zullen kunnen worden via het ISL-systeem.

6.3.2 Investeringsprogramma voor 2020

Net als in de vorige programma's is de hypothese die SIBELGA gebruikt om het aantal te vervangen verlichtingspalen vast te stellen, gebaseerd op een geraamde levensduur van de verlichtingspalen van

¹² Sinds die datum bestelt SIBELGA dus geen verlichtingspalen met voorgeprogrammeerde dimming meer.

¹³ Dit [Advies](#) is gepubliceerd op de website van BRUGEL

20 tot 25 jaar. Rekening houdend met deze grens stelt SIBELGA zich tot doel om jaarlijks ongeveer 4% van het verlichtingspalenpark op de wegen en in de gemeentelijke openbare ruimten te vervangen.

Om met name rekening te houden met de nieuwe opdracht voor de plaatsing van verlichtingspalen door onderaannemers, waardoor de realisatie van bepaalde investeringen in de eerste maanden zou kunnen vertragen, heeft SIBELGA de portefeuille van geplande projecten licht verminderd (+/-10%). In dit kader voorziet het programma 2020 de plaatsing van 3.000 verlichtingspalen.

Zoals eerder al werd vermeld, bestelt SIBELGA sinds 01/05/2019 enkel ledtoestellen.

Het budget met betrekking tot de post 'uitbouw van de installaties' (die de plaatsing en de vernieuwing van de verlichtingspalen omvat) is gestegen in vergelijking met het programma 2019. Dit programma voorziet immers in de plaatsing van 3.280 verlichtingspalen voor een bedrag van € 14.694.764, terwijl het programma 2020 de installatie van 3.000 verlichtingspalen voorziet voor een bedrag van € 16.161.910.

In haar programma verklaart SIBELGA deze evolutie door de stijging van de eenheidskosten voor de plaatsing als gevolg van:

- de stijging van de kosten van de onderaannemers;
- de stijging van de kosten van de verlichtingspalen (nieuwe ledopdracht);

BRUGEL benadrukt ook dat de stijging van het budget eveneens verband houdt met de verwachte aanwerving van 4 nieuwe medewerkers door SIBELGA (een kaderlid verantwoordelijk voor het Studietoekenbureau en 3 werfopzichters/-leiders).

Tot slot benadrukt BRUGEL dat de door SIBELGA voorgestelde informatie over de in 2020 te realiseren investeringen relatief beknopt is. Er werd evenwel aanvullende informatie verstrekt door SIBELGA tijdens een vergadering op 8/11/2019.

BRUGEL meent dat SIBELGA in haar volgende programma's meer gedetailleerde informatie zou moeten verstrekken. Het zou inderdaad aangewezen zijn om informatie te verstrekken over:

- de door SIBELGA geplande projecten, en met name het aantal te plaatsen verlichtingspalen per gemeente
- de motivering van de investeringen: eigen initiatief, op vraag van de gemeenten, van derden, ...
- het type investeringen: vernieuwing/uitbreiding
- de geraamde eenheidskosten opgesplitst per gemeente, naargelang de motivering en het type investeringen.

Bovendien meent BRUGEL ook dat de door SIBELGA gebruikte regels om de geldigheid van de aanvragen (investeringen, vernieuwing, ...) van de gemeenten te verzekeren, gepreciseerd moeten worden in het programma van de openbaredienststopdracht.

Tot slot vraagt BRUGEL ook aan SIBELGA dat het kadaster van de investeringen ook informatie zou bevatten over de ouderdom van de verlichtingspalen van het bestaande park.

6.3.3 Onderhoud van de verlichtingspalen

Het onderhoud van het park van de verlichtingspalen op de wegen en in de openbare ruimten van de gemeenten bestaat uit de preventieve vervanging van de lampen en de reparatie van verouderde of defecte verlichtingspalen.

Zoals eerder al meegedeeld, bedraagt het geraamde budget voor deze activiteit voor 2020 € 5.225.717, hetzij een lichte daling van 2,1% ten opzichte van het geraamde budget voor 2019.

- **Systematische vervanging van de lampen**

Net als de vorige jaren zet SIBELGA het programma voor de systematische en preventieve vervanging van de lampen voort (vóór ze het einde van hun levensduur bereiken) om defecten en bijgevolg de bijbehorende interventiekosten tot het minimum te beperken. Het aantal lampen dat in 2020 vervangen moet worden, wordt geraamd op ongeveer 22.030 en is bijna identiek aan de raming voor 2019 (21.717).

Het aantal te vervangen lampen in het kader van het preventief onderhoud daalt sinds 2014 (toen de vervanging van 28.500 lampen was gepland). Deze daling is te verklaren door de lagere frequentie van de vervanging van de lampen (van 2 naar 3 jaar voor de witte lampen en van 3 naar 4 jaar voor de gele lampen) in 2015.

BRUGEL benadrukt dat sinds deze verandering van periodiciteit de totale kostprijs van de post 'onderhoud' (preventief en depannage) lager is dan in 2014 (daling met ongeveer 15%).

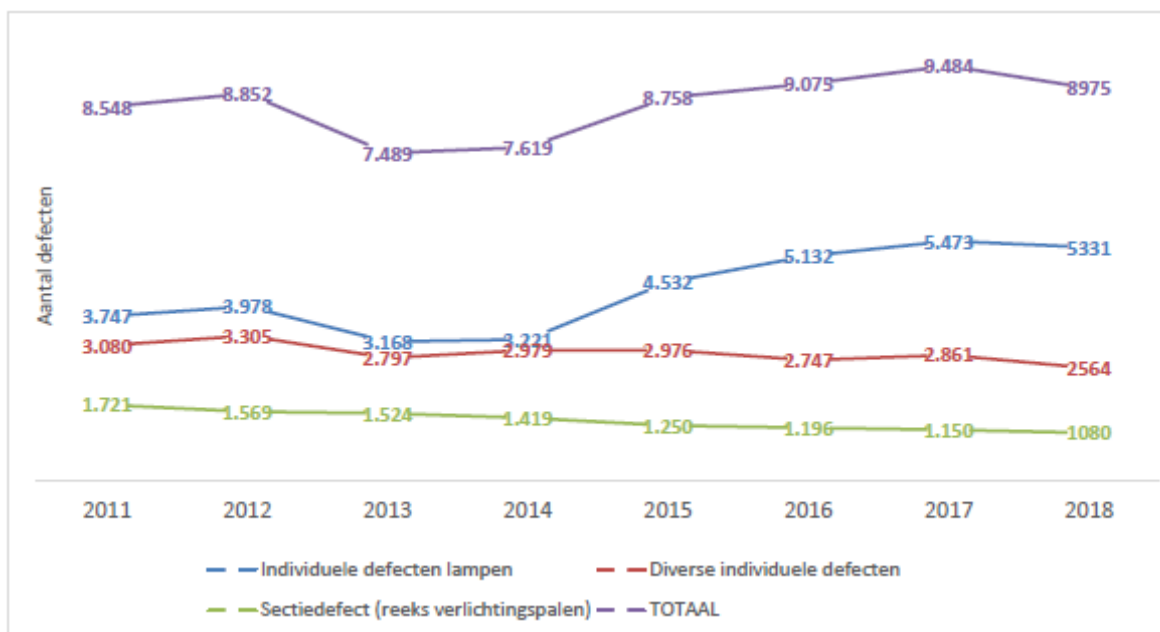
Zo bedraagt het geraamde budget voor 2020 voor deze post € 1.176.913 en is het dus 13,4% hoger dan het budget dat voor 2019 aan deze activiteit werd toegewezen.

- **Depannage en reparatie van schade aan de installaties**

Naast de systematische vervanging die als preventief onderhoud wordt opgevat, omvat de activiteit onderhoud van het openbareverlichtingsnet een post verbonden met de corrigerende interventies. De statistieken betreffende het aantal defecten en de naleving van de overeengekomen interventietermijnen, uitgesplitst per type defect, worden gedetailleerd weergegeven in het verslag dat SIBELGA elk jaar indient bij de Brusselse regering over de uitvoering van haar openbaredienst opdrachten.

De evolutie van de verschillende types defecten wordt getoond in de onderstaande figuur.

Figuur 7: Evolutie van de verschillende types defecten¹⁴



Het aantal 'individuele defecten aan lampen' dat in 2018 werd geregistreerd, is eindelijk gedaald. Het is de eerste keer in vijf jaar dat dit type van defecten niet stijgt. Deze stijging viel voornamelijk te verklaren door de daling van de frequentie van het systematische onderhoud van de lampen tussen 2014 en 2015.

De 'sectiedefecten' zetten de dalende tendens voort die sinds 2011 wordt waargenomen. Van 2011 tot 2018 zien we immers een daling met 37%. De sectiedefecten hebben een grote impact, want ze kunnen tot gevolg hebben dat een hele weg zonder verlichting valt.

Zoals vermeld in haar Advies met betrekking tot het uitvoeringsrapport van de openbaredienststopdrachten voor het jaar 2018 herhaalt BRUGEL haar vraag naar een indicator om het aantal defecten te kunnen aantonen dat verband houdt met problemen op het vlak van centrale afstandsbedieningen¹⁵ (CAB). De CAB-installaties waren al altijd eigendom van de transmissienetbeheerder ELIA, die voor de werking instaat. Sinds enkele jaren vindt er een geleidelijke overdracht van het beheer van deze installaties naar SIBELGA plaats. Op het einde van 2021 zal SIBELGA de volledige verantwoordelijkheid voor het beheer van de CAB hebben. Tijdens de overgangperiode blijft ELIA het CAB-sigitaal beheren voor de zones die nog niet gedekt zijn door de nieuwe installaties van SIBELGA. De uitbating gebeurt dus gezamenlijk, waarbij SIBELGA en ELIA elk hun actiegebied hebben.

Incidenten die verband houden met de CAB-installaties kunnen ernstige gevolgen hebben, zoals de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in april 2019 en die ertoe hebben geleid dat er

¹⁴ De 'individuele defecten aan lampen' hebben betrekking op gewone lampdefecten (dit type defect wordt opgelost door de onderaannemers van SIBELGA). De categorie 'diverse individuele defecten' betreft problemen met verlichtingspalen, palen, luiken, kabels, kasten, ... Deze defecten hebben dus in principe niets te maken met defecten aan lampen.

¹⁵ CAB gebeurt via installaties die het signaal voor de automatische aanschakeling van de openbare verlichting geven.

in bepaalde Brusselse gemeenten urenlang geen verlichting was. Het is dus in dit kader dat BRUGEL van SIBELGA precieze informatie wil over dit type incident.

Bovendien stelt SIBELGA in haar rapport een analyse van het herstellingspercentage per type schade voor. De herstellingstermijnen in de volgende tabel zijn zoals overeengekomen tussen SIBELGA en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit herstellingspercentage is historisch heel goed (meer dan 93% van de termijnen wordt nageleefd, en dit voor elk type defect).

In 2018 is het herstellingspercentage van individuele lampen die aan aannemers worden toevertrouwd, evenwel fors gedaald (van 97,9% in 2017 tot 83,8% in 2018). SIBELGA verklaart dit resultaat door het feit dat een van haar twee aannemers, belast met de individuele herstelling van de lampen, van oktober tot december 2018 storingen veroorzaakte en op zijn eentje alle herstellingsstatistieken van 2018 verknoeide. De situatie is intussen weer normaal.

	Termijnen	Gemiddeld percentage herstellingen 2014	Gemiddeld percentage herstellingen 2015	Gemiddeld percentage herstellingen 2016	Gemiddeld percentage herstellingen 2017	Gemiddeld percentage herstellingen 2018
Individuele defecten aan lampen (toevertrouwd aan aannemers)	5 werkdagen	94%	93,8%	96,4%	97,9%	83,8%
Diverse individuele defecten (toevertrouwd aan de technici van SIBELGA)	5 werkdagen	94,8%	93,3%	93,9%	96,6%	95,9%
Sectiedefecten (toevertrouwd aan de technici van SIBELGA)	2 werkdagen	96,3%	93,4%	96,7%	96,8%	96,3%

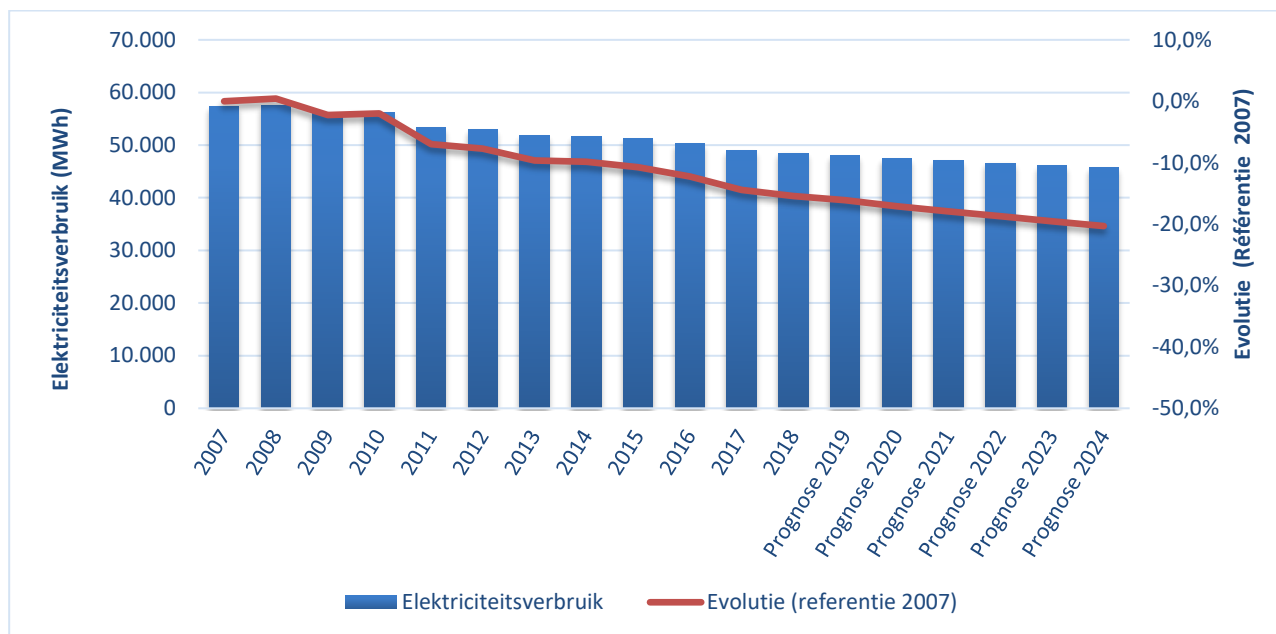
Tabel 7: Herstellingstermijnen en -percentages

De bedragen die voor de reparatieactiviteiten zijn bestemd, zijn gebaseerd op een extrapolatie van de gegevens waargenomen in de vorige jaren. Het in het budget voor 2020 voorziene bedrag bedraagt € 3.964.766 en stemt overeen met een daling met 5,1% ten opzichte van het geraamde bedrag voor 2019.

6.3.4 Evolutie van het verbruik van de verlichtingspalen

De figuur hieronder geeft de evolutie weer van het stroomverbruik van 2007 tot 2018 van het verlichtingspark op de wegen en in de openbare ruimten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest evenals een projectie van dit verbruik van 2020 tot 2024.

Figuur 8: Evolutie van het verbruik van de openbare verlichting



Ter herinnering, het energieverbruik van de verlichtingspalen wordt niet gemeten maar geraamd door het aantal werkingsuren te vermenigvuldigen met door SYNERGRID vooraf vastgestelde vermogensforfaits voor elk type lamp. Zoals uitgelegd in de vorige verslagen heeft SYNERGRID in 2010 de vermogens die aan meerdere types lampen werden toegewezen herzien op basis van een onsite meetcampagne, met als gevolg een vermindering van het geïnstalleerde vermogen van het verlichtingspark beheerd door SIBELGA.

We stellen bijgevolg vast dat het geraamde verbruik van de openbare verlichting van 2007 tot 2018 met 15,5% is gedaald dankzij de door SIBELGA ondernomen acties om de energieverslindende verlichtingspalen te vervangen.

Voor 2020 raamt SIBELGA het verbruik op 47.519 MWh. Voor de volgende jaren, rekening houdend met projecten voor een betere energie-efficiëntie en een hogere penetratie van dimming (dankzij een veralgemening van de elektronische ballast), behoudt SIBELGA haar vooruitzichten en verwacht ze een daling van 1% op jaarbasis, en dit ondanks de toename van het park van verlichtingspalen.

Het globale budget voor de voeding van de openbare verlichting in 2020 wordt geraamd op € 7.412.964 (+8,1% ten opzichte van het budget 2019). De hogere prijs (terwijl het verbruik lager wordt geraamd) is te wijten aan de prijs die de energieleverancier (Lampiris), geselecteerd na een aanbesteding georganiseerd door SIBELGA, heeft bepaald.

6.3.5 Project voor de aanlichting van gebouwen

Ter herinnering: in haar programma 2019 stelde SIBELGA voor een nieuw budget van € 190.434 in te voeren voor de realisatie van aanlichtingsprojecten van gebouwen.

In haar Advies 274 met betrekking tot het programma 2019 heeft BRUGEL evenwel aan de Regering

voorgesteld om het voor dit type project voorgestelde budget te weigeren. De Regering heeft in haar beslissing van 7 februari 2020 trouwens het advies van BRUGEL gevolgd.

In overeenstemming met Advies 274 van BRUGEL heeft **SIBELGA in haar programma voor het jaar 2020 geen specifiek budget voorzien voor de aanlichting van gebouwen.**

6.3.6 Lichtplan

In zijn programma voor het jaar 2020 geeft SIBELGA het volgende aan:

- de gemeente Molenbeek is in 2019 gestart met de benadering met betrekking tot de realisatie van een lichtplan;
- de gemeente Sint-Gillis zou binnenkort een herziening van haar deels verouderde lichtplan moeten overwegen.

Het programma van de openbaredienststopdracht geeft evenwel geen precies budget aan dat hiervoor voorzien wordt. Uit de door SIBELGA tijdens de vergadering van 8/11/2019 verstrekte informatie blijkt dat voor het lichtplan een budget van ongeveer € 168.800 voorzien is voor het jaar 2020. .

BRUGEL heeft aan SIBELGA vragen gesteld over de modaliteiten voor de betaling van de kosten van de lichtplannen door de distributienetbeheerder.

Daaruit blijkt dat SIBELGA de gemeenten begeleidt bij de realisatie van het lichtplan, dat uitgewerkt wordt door een gespecialiseerde ontwerper die door de gemeenten wordt aangesteld. Bovendien draagt SIBELGA ook een aanzienlijk deel van de kosten met betrekking tot de prestaties van de ontwerper (ongeveer 70% van de kosten voor het ontwerp van het lichtplan).

BRUGEL stelt zich ook vragen over de betaling van een deel van de kosten van de lichtplannen door SIBELGA, en met name:

- 1) over de legitimiteit van SIBELGA om een deel van de factuur voor het ontwerp van de lichtplannen van de gemeenten te betalen, in de mate dat dit gelijkgesteld zou kunnen worden met een vorm van subsidie;
- 2) over de nood om een deel van de lichtplannen te bekostigen, in de mate dat deze op vrijwillige basis gerealiseerd worden door de gemeenten;
- 3) over de door SIBELGA gevolgde methodologie om een deel van de kosten van de lichtplannen te betalen (+/- 70% van de factuur van de gespecialiseerde ontwerper aangesteld door de gemeente);

In dit kader zal BRUGEL de komende maanden een analyse uitvoeren om te beoordelen of er elementen zijn die rechtvaardigen dat SIBELGA een deel van de lichtplannen van de gemeenten bekostigt.

6.3.7 Synergie tussen de verschillende spelers in Brussel

Zoals reeds eerder vermeld, wordt de openbare verlichting in Brussel beheerd door verschillende spelers. SIBELGA, Brussel Mobiliteit en Leefmilieu Brussel.

SIBELGA verzekert het beheer van iets meer dan 85.000 verlichtingspalen, Brussel Mobiliteit van ongeveer 25.000 verlichtingspalen en Leefmilieu Brussel van zo'n 2.500 verlichtingspalen.

BRUGEL zou het interessant achten dat er een analyse wordt uitgevoerd van de manier waarop de openbare verlichting wordt beheerd op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Met deze analyse zou men ook kunnen evalueren of mogelijke synergieën (en zelfs een rationalisering tussen Brusselse spelers) winstgevend zouden kunnen zijn voor de gemeenschap (aankoopcentrale, gezamenlijke opdrachten, feedback, ...).

In dit kader heeft BRUGEL in 2019 alle spelers ontmoet om te peilen naar hun belangstelling om deel te nemen aan deze studie. Er werd trouwens een ontwerp van technische clausules van een bestek uitgewerkt en ter raadpleging voorgelegd aan elk van de betrokken spelers.

Ondertussen komt de openbare verlichting in de algemene beleidsverklaring van de nieuwe Regering aan bod in het hoofdstuk **'Een energiestrategie die steunt op de renovatie van gebouwen en de productie van hernieuwbare energie'**.

De algemene beleidsverklaring luidt als volgt:

"De Regering bevestigt eveneens het publieke karakter van de distributienetbeheerder en **wil zijn rol in het beheer van de openbare verlichting versterken.** "

In het kader van de analyse die BRUGEL wil uitvoeren, is het essentieel dat de regering haar standpunt verduidelijkt omtrent haar verlangen om **'zijn rol in het beheer van de openbare verlichting te versterken'**.

BRUGEL heeft een brief gestuurd naar de Ministers van Mobiliteit en Energie. **De uitvoering van deze analyse is dus afhankelijk van het antwoord van de Ministers van de regering.**

BRUGEL wil effectief pragmatisch zijn betreffende de scenario's die ze wil analyseren.

BRUGEL verwacht bovendien ook steun van de regering om alle betrokken spelers te laten deelnemen aan deze analyse.

6.3.8 Brainstorming over de invoering van een RAB met betrekking tot het openbareverlichtingsnet

BRUGEL steunt het idee dat er op korte termijn een brainstorming moet worden aangevat met betrekking tot de opvolging van de activa die SIBELGA ten uitvoer legt in het gemeentelijke openbareverlichtingsnet. Deze opvolging zou kunnen bestaan uit de regelmatige overmaking van de boekhoudfiches om de RAB (Regulated Asset Base - gereguleerde activabasis) inzake openbare verlichting te vertegenwoordigen.

6.3.9 Structuur van het ODO-programma – Gedeelte openbare verlichting

Zoals hiervoor al werd vermeld, is de activiteit openbare verlichting, in budgettaire termen, de belangrijkste activiteit van de openbaredienststopdrachten die aan de Brusselse distributienetbeheerder zijn toevertrouwd. Voor de eerste keer overschrijdt het voorziene budget voor deze opdracht het bedrag van dertig miljoen euro.

Gezien het belang van deze openbaredienststopdracht zou het aangewezen zijn om het model van rapport dat door SIBELGA wordt overgemaakt, aan te passen. De door SIBELGA in haar programma (en in het rapport over de uitvoering van de openbaredienststopdrachten) verstrekte informatie is immers redelijk beknopt. Het zou relevant kunnen zijn dat deze openbaredienststopdracht het voorwerp uitmaakt van een meer gedetailleerd afzonderlijk rapport.

Dit afzonderlijke rapport zou de aanvullende informatie moeten bevatten die wordt gevraagd in 6.3.2 'Investeringsprogramma', maar ook aanvullende informatie over de stand van zaken van het gebruik van nieuwe technologieën, over de informaticaprojecten, ...

De invoering van een dergelijk rapport zou ondersteund kunnen worden in het kader van de volgende wijziging van de elektriciteitsordonnantie.

7 Programma van de preventiedienst voor risico's verbonden met de binnengasinstallaties van de gezinnen

De 'gasordonnantie' van 1 april 2004 bepaalt¹⁶ dat SIBELGA de opdracht heeft een kosteloze preventiedienst voor de risico's van het gebruik van aardgas aan te bieden aan de gezinnen die erom vragen. Deze opdracht wordt vervuld door de Dienst Veiligheid van de Binneninstallaties Gas (VBIG) die (al sinds 2011) deel uitmaakt van de dienst Exploitatie gas om beter gebruik te kunnen maken van de technische ondersteuning van deze dienst of om de wachtdienst af te lossen buiten normale diensturen.

Het voorgestelde budget, geraamd op 713.329 euro, om de activiteiten in verband met deze opdracht te dekken in 2020, is gebaseerd op de aanvragen die SIBELGA gewoonlijk ontvangt en die in drie types kunnen worden onderverdeeld (niet uitputtend):

¹⁶ artikel 18 van de ordonnantie betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalt:

"De distributienetbeheerder en de leveranciers zullen, elkeen wat hen betreft, de openbaredienstverplichtingen hierna bepaald onder de punten 1° tot 3° nakomen

1° het ter beschikking stellen van een ononderbroken minimumlevering van gas voor het verbruik van het gezin onder de voorwaarden bepaald onder Hoofdstuk Vbis;

2° de levering van gas tegen een specifiek sociaal tarief aan personen en volgens de voorwaarden bepaald door de federale wetgeving en in Hoofdstuk Vbis;

3° een kosteloze preventiedienst voor risico's bij het gebruik van aardgas, ten voordele van de gezinnen die erom vragen. De Regering bepaalt de inhoud en voorwaarden voor de uitoefening van deze opdracht. "

- **Interventies op aanvraag van overheidsorganismen:**

- ✓ Aanvraag van de gewestelijke huisvestingsinspectie van Brussel nadat een non-conformiteit werd vastgesteld;
- ✓ Vragen van de gemeentelijke autoriteiten, politiediensten of brandweer in het kader van een dringende interventie;
- ✓ Vragen om verduidelijking vanwege huisvestingsmaatschappijen of gespecialiseerde vzw's (Wonen en Gezondheid, Huisvesting & Renovatie, ...).

- **Interventies na acties van de technische diensten van SIBELGA:**

- ✓ Interventie voor de opening van een meter na weigering door de desbetreffende dienst (die een potentieel risico heeft gedetecteerd);
- ✓ Inspecties naar aanleiding van een onregelmatigheid die aan gasinstallaties werd vastgesteld tijdens een wachtinterventie;

Het voorgestelde budget voor 2020 is lichtjes gestegen ten opzichte van dat van 2019 (+5,4%).

In overeenstemming met de aanbevelingen die BRUGEL formuleerde in haar advies 282¹⁷ betreffende het verslag van de distributienetbeheerder over de uitvoering van de openbare dienstopdrachten in 2018 van SIBELGA, werd wel degelijk een verhoging van het budget voorzien door de distributienetbeheerder. BRUGEL is immers van mening dat de campagne betreffende de overgang van arm gas naar rijk gas (zie volgend hoofdstuk) meer gebruikers ertoe kan aanzetten hun binneninstallaties te controleren en dat dit kan leiden tot informatieaanvragen over de veiligheid van deze installaties en waarschijnlijk een hogere werklast inzake interventies voor de teams van de dienst VBIG.

¹⁷ [Advies 282](#) is beschikbaar op de website van BRUGEL

8 Overgang van arm gas naar rijk gas

In het kader van de tenuitvoerlegging van de nieuwe bepalingen van de nieuwe gasordonnantie heeft SIBELGA een specifiek programma voorgesteld met betrekking tot het project voor de overgang van arm gas naar rijk gas. Het gaat in het bijzonder om de volgende opdrachten:

1. de verspreiding van duidelijke en objectieve informatie, binnen een gepaste termijn, over de doelstellingen nagestreefd in het plan voor de gasomschakeling, de modaliteiten voor de uitvoering ervan en de gevolgen,
2. de opstelling en de goede uitvoering van een plan voor de aanpassing van het net met het oog op de omschakeling van het gasnet; deze opdracht omvat onder meer de procedures en de planning voor de omschakeling,
3. de financiering van de compatibiliteitscontroles en desgevallend van de aanpassingen die dienen te gebeuren aan de toestellen van de netgebruikers die zich in een kwetsbare of achtergestelde situatie bevinden, zoals gedefinieerd door de regering.

Voor elk van deze opdrachten heeft SIBELGA een specifiek programma voorgesteld voor het jaar 2020. Het betreft:

1. **Een communicatieplan voor de verspreiding van duidelijke en objectieve informatie:** dit plan voorziet de verzending van communicatie via e-mail of per post naar de gasgebruikers waarop het omschakelingsproject in 2022 betrekking zal hebben, evenals een herinneringsbrief per post voor diegenen waarop de fase van 2020 (juni) betrekking heeft. Op basis van het aantal toegangspunten dat omgeschakeld moet worden in 2020 (51.000) en 2022 (178.000) en op basis van de feedback over de vorige communicatiecampagnes voorziet SIBELGA de verzending van 97.000 e-mails en 140.000 brieven en een budget van € 130.850.

Naar aanleiding van onze aanbeveling om over te gaan tot een enquête onder de betrokken gebruikers om de efficiëntie van dit communicatieplan te beoordelen, heeft SIBELGA op vraag van BRUGEL de resultaten voorgesteld van de enquête die werd besteld bij een externe speler. Rekening houdend met deze resultaten beveelt BRUGEL de volgende acties ten stelligste aan:

- Jaarlijkse enquêtes voeren, doelgericht in de gemeentes die als eerste omgeschakeld zullen worden, en op datums die niet ver verwijderd zijn van de omschakeling;
- Peilen naar het aantal gebruikers dat effectief is overgegaan tot de controle van de installatie;
- Een steekproef kiezen die representatief is voor de socio-economische realiteit van de beoogde gemeenten;
- De resultaten voorstellen naargelang de gesproken taal en het gezinsinkomen;
- De ramingsfouten in aanmerking nemen in de opmerkingen bij de resultaten.

2. ***Uitwerking en uitvoering van een plan voor de aanpassing van het net:*** in haar globaal plan voor de aanpassing van het net heeft SIBELGA de begrotingspost *'Aanpassingswerken uit te voeren op het moment van de omschakeling'* voorzien om tegemoet te komen aan deze openbaredienststopdracht. Onder deze werken vermeldt SIBELGA de aanpassingen van de instelpunten van de net- en klantdrukreduceercabines voor de overgang van 24 mbar naar 21 mbar en het IT-project 'GPGR' dat het volgende omvat:
- de creatie van het nieuwe GOS rijk gas;
 - de uitrol van de GOS switches zonder facturatiemeterstand (vraag van de leveranciers);
 - de definitie van de regels voor de berekening van de equivalente CBW;
 - correcties van de GOS en de druk voor een hele reeks adressen;
 - dit alles rekening houdend met een onzekere MIG 4/MIG 6-context, aangezien bepaalde aanpassingen die pas voorzien waren in MIG 6 uiteindelijk al in MIG 4 geïmplementeerd moeten worden.

Het globale budget bedraagt 306.150 euro.

BRUGEL herinnert eraan dat al deze werken deel uitmaken van het technische beheer van het net en niet beschouwd kunnen worden deel uit te maken van openbaredienststopdrachten. De werken voor de regeling van de druk of de aanpassing van de meting met het nieuwe gas vallen immers onder de *'core business'* van een DNB in het Belgische marktmodel. Bovendien verduidelijkt de nieuwe gasordonnantie in Art. 5. § 1, 8° duidelijk dat de DNB, in het kader van zijn gebruikelijke taken, verantwoordelijk is voor *"de aanpassing van het net met het oog op de omzetting van arm naar rijk gas"*. De opdracht beoogd in artikel 18bis, 5°¹⁸ van de ordonnantie betreft dus enkel het beheer van de planning (de procedures, de coördinatie, de studies in voorkomend geval, ...). Rekening houdend met deze analyse stelt BRUGEL voor om het voorgestelde budget af te wijzen, wetende dat het gedekt zal worden door het tarief.

3. ***Financiering van de controles en aanpassingen voor de kwetsbare gebruikers:***

Om haar opdracht te vervullen met betrekking tot de financiering van de compatibiliteitscontroles en de aanpassingen van de toestellen financiert SIBELGA in overleg met Leefmilieu Brussel een nieuwe energiepremie die tot doel heeft deels de kostprijs te compenseren van de uitvoering van een periodieke controle van de verwarmingsketels en/of boilers voor de gezinnen die behoren tot categorie C van de *'energiepremies'*. Deze nieuwe premie wordt beheerd door Leefmilieu Brussel. Het voorgestelde budget voor de financiering van deze premie bedraagt € 372.300, een zeer sterke daling in vergelijking met de voorziene bedragen voor 2019 (16.000 premie-aanvragen en € 1.927.000 budget). Gezien de socio-economische realiteit van de gemeenten beoogd door het omschakelingsproject in 2020 (Sint-Jans-Molenbeek, Koekelberg en Sint-Agatha-Berchem), vestigt BRUGEL de aandacht van de Regering op de efficiëntie van het ingevoerde mechanisme, in de mate dat het geen aanzienlijk aantal kwetsbare gebruikers lijkt te treffen. Bij gebrek aan rapportering over het aantal

¹⁸ de opstelling en de goede uitvoering van een plan voor de aanpassing van het net met het oog op de omschakeling van het gasnet; deze opdracht omvat onder meer de procedures en de planning voor de omschakeling;

uitgevoerde controles lijkt het opportuun om het hele ingevoerde mechanisme te evalueren en in voorkomend geval aan te passen vóór de lancering van het project in juni 2020.

9 Fotovoltaïsche panelen en energiediensten voor overheden

In juni 2016 heeft de Brusselse Regering Sibelga aangesteld voor de coördinatie van twee nieuwe door het Gewest gesteunde initiatieven:

- de installatie van zonnepanelen op de gebouwen van de regionale en lokale Brusselse overheden (project SolarClick);
- de installatie van een gewestelijke facilitator voor deze Brusselse overheden om de energie-efficiëntie te ondersteunen. Dit tweede project, dat is gebaseerd op het energieboekhoudsysteem dat al door Sibelga werd ontwikkeld, kreeg de naam NRClick.

In het kader van dit advies verwijst Brugel, zoals in de vorige boekjaren, naar haar standpunt¹⁹ dat wordt beschreven in haar advies betreffende artikel 21 van het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie 'elektriciteit' en de ordonnantie 'gas'. De ordonnantie die op 20 juli 2018 werd aangenomen, wijst deze opdrachten definitief toe aan Sibelga.

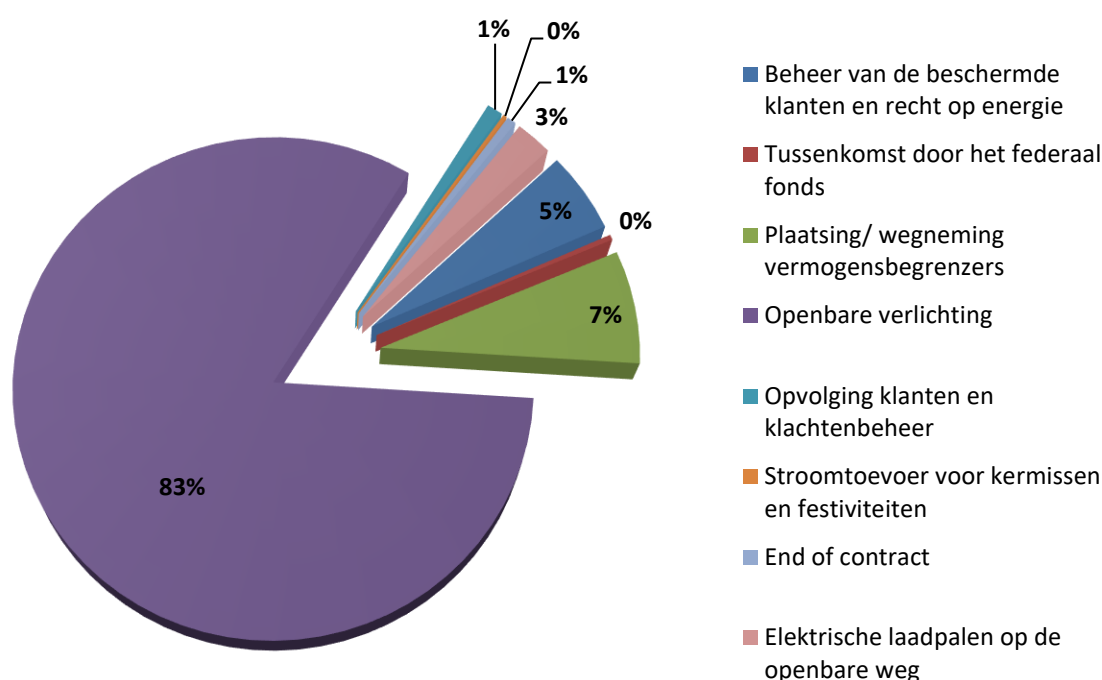
De twee projecten en hun financiering worden omkaderd door een beheersovereenkomst met het Gewest dat deze projecten organiseert. Het is niet aan BRUGEL een standpunt in te nemen over de goede uitvoering van deze overeenkomst. Bijgevolg formuleert BRUGEL geen enkel een advies over de voorziene opdrachten en het voorziene budget voor 2020. Deze opdrachten zijn niet ten laste van de tarieven maar worden uitsluitend gefinancierd door subsidies.

¹⁹ Advies 243: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2017/nl/Advies-243-Voorontwerp-ordonnantie-2017.pdf>

10 Gebudgetteerde globale kostprijs van de openbaredienstverplichtingen

Voor elektriciteit bedraagt de globale voorziene kostprijs voor 2020 € 37.974.783 (exclusief de tussenkomst van het federaal fonds voor een geraamd bedrag van € -132.996), verdeeld als volgt:

Figuur 9: Verdeling van het ODV-budget 2020 - Elektriciteit

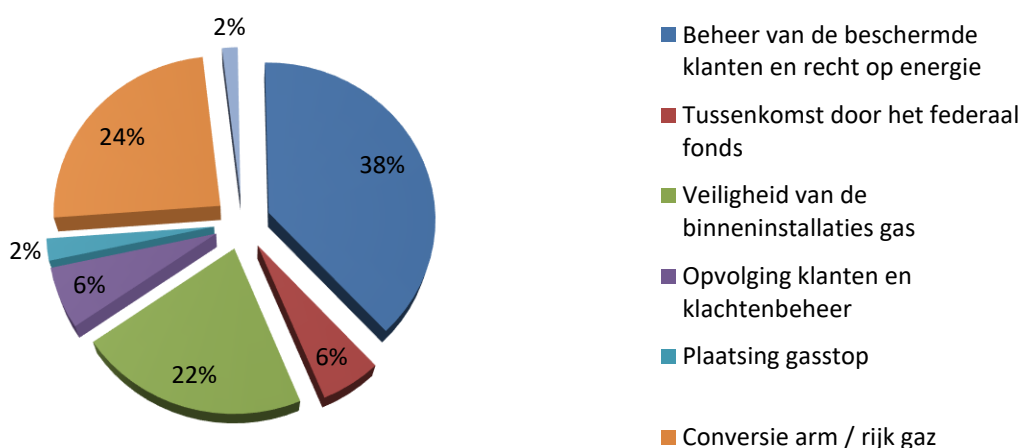


Dit budget is 17,6% hoger dan in 2019. Samengevat resulteert deze stijging voornamelijk uit de volgende elementen:

- Een stijging (+42%) van de activiteit voor het beheer van de beschermde afnemers
- Een stijging van de post openbare verlichting (+16%). Deze stijging met € 4 M verklaart op zich al het merendeel van het verschil tussen 2019 en 2020.
- Een extra budget - dat in 2019 onbestaand was - voor de EOC en de laadpalen
- Een vermindering (-7,6%) van de activiteit betreffende de plaatsing en verwijdering van vermogensbegrenzers.

Voor gas bedraagt de globale voorziene kostprijs voor 2019 € 3.136.088 (exclusief de tussenkomst van het federaal fonds voor een geraamd bedrag van € -188.188), verdeeld als volgt:

Figuur 10: Verdeling van het ODV-budget 2020 - Gas



Ter herinnering: het globale budget 2019 voor gas was nagenoeg verdubbeld in vergelijking met het programma 2018 als gevolg van de nieuwe openbaredienststopdracht in verband met de conversie van arm naar rijk gas voor een geraamd bedrag van € 2.016.810.

Het gasbudget 2020 is 20% lager dan in 2019. Samengevat resulteert de evolutie van het budget voornamelijk uit:

- Een aanzienlijke daling voor wat de conversie L/H (-59,9%) betreft met een bedrag van € 1,2 M, wat op zich al het merendeel van het verschil tussen de twee jaren rechtvaardigt.
- Een stijging met 24% van de post met betrekking tot het beheer van de beschermde afnemers.
- Kosten met betrekking tot EOC vanaf 2020 (+52 k€).

Tabel 8: Gebudgetteerde kostprijs van de openbaredienstverplichtingen (in euro)

	Prog.2016	Prog.2017	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020
Elektriciteit	30.104.874	29.928.586	30.158.692	32.401.307	38.107.779
Beheer van de beschermde afnemers en recht op energie	1.528.286	1.296.696	1.206.577	1.413.995	2.007.945
Betaald door het federaal fonds	81.845	78.276	91.345	112.207	132.996
Plaatsing/verwijdering vermogensbegrenzers	2.866.389	3.135.163	3.114.112	3.013.193	2.790.351
Openbare verlichting	24.923.077	24.770.001	25.094.628	27.217.689	31.564.933
Opvolging klanten en klachtenbeheer	359.051	357.966	369.909	369.909	388.120
Bevoorrading van beurzen en feestelijkheden	346.226	290.484	282.121	274.314	88.626
End of contract	-	-	-	-	227.406
Elektrische laadpalen langs de weg	-	-	--	-	907.402

Aardgas	2.873.099	2.600.273	2.154.812	4.174.961	3.324.276
Beheer van de beschermde afnemers en recht op energie	1.498.737	1.224.429	985.230	1.030.226	1.277.013
Betaald door het federaal fonds	193.821	163.244	146.860	133.473	188.188
Veiligheid van de binnengasinstallaties	852.523	856.949	689.283	676.677	713.329
Opvolging klanten en klachtenbeheer	239.367	238.644	226.719	226.719	208.988
Plaatsing van gasstoppen	88.651	117.007	106.720	91.055	75.246
Conversie arm gas naar rijk gas	-	-	-	2.016.810	809.300
End of contract					52.211

Bron BRUGEL/SIBELGA

De hiervoor gepresenteerde ODV-budgetten worden integraal gefinancierd door de distributietarieven²⁰.

In 2017 werden aan de distributienetbeheerder twee nieuwe openbaredienststopdrachten toevertrouwd (Solarclick en Nrclick). Deze twee nieuwe opdrachten worden volledig gesubsidieerd door het Gewest en hebben geen impact op de distributietarieven. De voor het jaar 2020 gebudgetteerde bedragen zijn stabiel ten opzichte van 2019.

	Prog.2017	Prog.2018	Prog.2019	Prog.2020
NRClick (elektriciteit en gas)	-	1.749.598	1.952.973	1.902.628
NRClick (elektriciteit)	-	1.084.751	1.210.843	1.236.708
NRClick (gas)	-	664.847	742.130	665.920
SolarClick	-	817.411	840.190	853.844
Totaal	-	2.567.010	2.793.163	2.756.472

²⁰ Hetzij via de 'gridfee' van het jaar, hetzij via de tariefsaldi.

Deze kosten worden niet gecontroleerd door BRUGEL, maar moeten gedetailleerd worden gerechtvaardigd bij de jaarlijkse subsidieaanvraag aan de Brusselse regering.

II Ondersteuning van de elektrische mobiliteit

II.1 Inleiding

Artikel 24bis, 12° van de elektriciteitsordonnantie zoals ingevoegd door de ordonnantie van 23 juli 2018 creëert een nieuwe openbaredienstopdracht ten laste van SIBELGA. Deze opdracht luidt als volgt²¹: *“Volgens de voorwaarden en de financiering bepaald door de Regering, de begeleiding van de gewestelijke en lokale overheden ten gunste van de uitrol van infrastructuur voor de verdeling van alternatieve brandstoffen, via adviezen, steun bij het zoeken naar opportuniteiten en een administratieve en technische helpdesk.” (Wij onderstrepen de weglating).*

Het is in dat kader dat SIBELGA in zijn programma van de openbaredienstopdrachten voor het jaar 2020 een voorstel van pilootproject heeft voorgesteld dat gebudgetteerd werd.

II.2 Voorstel van SIBELGA

II.2.1 Beschrijving van het initieel voorgestelde pilootproject

Op basis van deze nieuwe opdracht geeft SIBELGA in zijn programma aan een hefboom te willen zijn voor de overgang naar een milieuvriendelijkere mobiliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. SIBELGA stelt dan ook voor om onmiddellijk van start te gaan met de tenuitvoerlegging hiervan. Om de problematiek van het opladen langs de weg in de Brusselse context beter te begrijpen, heeft de distributienetbeheerder voorgesteld om een pilootproject te voeren voor de uitrol van een vijftigtal laadpalen voor elektrische voertuigen.

Aangezien de Brusselse Regering eind 2018 een concessie heeft toegekend aan een privéspeler, het bedrijf Pit Point, voor de installatie van laadpalen in Brussel met een exclusiviteit van twee jaar langs de gewestwegen, stelt SIBELGA enkel voor om de laadpalen van zijn pilootproject te plaatsen langs de gemeentewegen.

SIBELGA voorziet in het kader van zijn pilootproject ook om geen extra kosten aan te rekenen bovenop de kostprijs voor het herladen langs de weg door de gebruikers van zijn palen.

Volgens de beheerder zou het pilootproject tot doel hebben een reeks hypothesen te valideren met betrekking tot de uitrol van een dergelijke infrastructuur in de Brusselse context, met name wat het volgende betreft:

- de kosten voor de aansluiting en de plaatsing van de palen, evenals de kosten voor de uitbreiding van het net,

²¹ Een identieke bepaling werd opgenomen in de gasordonnantie in artikel 18, 5°

- de beoogde technische oplossingen voor de aansluiting van de palen op het net (stadsmeubilair, aansluitingstype, gebruik van transformator, plaats van de intelligente meter, ...) om de impact op de openbare ruimte en dus de hinder voor de burger te beperken tot het minimum,
- de optimalisering en het gedeelde gebruik van activa om een oplaaddienst aan te bieden, bijvoorbeeld via laadpalen op openbareverlichtingspalen,
- de interoperabiliteitsmodellen tussen palen en de interactiewijzen tussen Charging Point Operators (beheerders van de palen), Mobility Service Providers (leveranciers van oplaaddiensten) en consumenten (gebruikers van de palen),
- de exploitatie en het onderhoud van de palen in de Brusselse context,
- de realisatie van doorgedreven onderzoek naar het financiële model voor herladen langs de weg.

Om dit pilootproject te realiseren, voorziet SIBELGA in zijn initiële programma voor het jaar 2020 een budget van € 907.402. Dat budget dekt de kosten voor de aansluiting op het net, de aankoop en de plaatsing van de palen en de personeelskosten met betrekking tot de implementatie van het pilootproject. De investeringen op het vlak van het elektriciteitsnet (uitbreiding, versterking, ...) zullen worden gedragen door de distributietarieven.

11.2.2 Aanpassing van het voorgestelde pilootproject

Tijdens een vergadering tussen BRUGEL en SIBELGA op 8/11/2019 heeft de Brusselse distributienetbeheerder bepaalde aanpassingen aangebracht ten opzichte van het pilootproject voorgesteld in het kader van het programma van de openbaredienststopdrachten voor het jaar 2020. Het presentatiemateriaal van deze vergadering werd op 14/11/2019 via e-mail aan BRUGEL bezorgd. De aanpassing van het initiële project werd verder gedetailleerd in een presentatie die via e-mail werd verstuurd op 19/11/2019.

De belangrijke aanpassingen aan het project zijn met name de volgende:

- een vermindering van het initiële budget tot 607.603 euro, zijnde een vermindering met 30%;
- een vermindering van het aantal te plaatsen palen (van 50 naar 40);
- precisering met betrekking tot de types lading en de types netten waarop deze palen aangesloten zullen worden;
- een beknopte beschrijving van de leerdoelstellingen van dit pilootproject;
- de visie van SIBELGA op zijn mogelijke rol als CPO.

11.3 Analyse van BRUGEL

BRUGEL steunt de doelstelling van de autoriteiten om de uitrol van openbare laadpalen te voorzien langs (en buiten) de weg. De ontwikkeling van dit type infrastructuur is immers onmisbaar om een geleidelijke conversie van het voertuigenpark te bewerkstelligen, in overeenstemming met de ambities van de Brusselse Regering in het Energie-Klimaatplan 2030, dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een verbod op alle dieselloftuigen voorziet tegen 2030 en een verbod op alle benzine- en LPG-voertuigen tegen 2035.

Rekening houdend met de informatie die SIBELGA verstrekt in zijn programma van openbaredienststopdrachten voor het jaar 2020 **formuleert BRUGEL op verschillende vlakken voorbehoud met betrekking tot het pilootproject zoals het voorgesteld wordt.**

Er worden meerdere problemen aangehaald en vragen gesteld:

1. **BRUGEL benadrukt de afwezigheid van een globale strategische visie** van het Gewest waarin dit type pilootproject zou kaderen;
2. BRUGEL wil de nadruk leggen op de **tekortkomingen** van het voorgestelde pilootproject, met name wat de volgende punten betreft:
 - de informatie over de rechtvaardiging van het aantal te plaatsen laadpalen ontbreekt en de relevantie van het bestudeerde herlaadtype wordt niet gemotiveerd;
 - de leerdoelstellingen worden niet verduidelijkt.
3. BRUGEL stelt zich vragen over de relevantie van het voorgestelde project omdat de uitrol van laadpalen zich in een redelijk ver gevorderd stadium bevindt in andere lidstaten van de Europese Unie en er feedback gekend is.
4. **BRUGEL wil de aandacht van de Regering vestigen op de conformiteit van de rol van de distributienetbeheerder in een potentieel project voor de uitrol van laadpalen voor elektrische voertuigen met het Europese wettelijke kader**, en in het bijzonder met artikel 33 van Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en van de Raad van 5 juni 2019 (hierna 'Richtlijn 2019/944'). Dit artikel bepaalt immers dat **de distributienetbeheerders geen eigenaar mogen zijn van oplaadpunten²² voor elektrische voertuigen, en deze ook niet mogen ontwikkelen, beheren of exploiteren, behalve als meerdere voorwaarden samen vervuld zijn**. Maar BRUGEL meent dat **deze voorwaarden momenteel niet vervuld zijn** (zie paragraaf 11.3.1).
5. BRUGEL meent dat de realisatie van deze nieuwe openbaredienstopdracht nog het voorwerp moet uitmaken van een besluit van de Regering, zoals bepaald in punt 12° van artikel 24bis van de elektriciteitsordonnantie (zie paragraaf 11.3.1).
6. BRUGEL vestigt de aandacht op het belang van het door SIBELGA geraamde budget voor de realisatie van dit pilootproject (zie paragraaf 11.3.2).

11.3.1 Conformiteit met het Europese en Brusselse wettelijke kader

- **Aangaande het Brusselse wettelijke kader:**

Volgens artikel 24bis, 12° van de elektriciteitsordonnantie is SIBELGA verantwoordelijk voor het volgende: *“volgens de voorwaarden en de financiering bepaald door de Regering, de begeleiding van de gewestelijke en lokale overheden ten gunste van de uitrol van infrastructuur voor de verdeling van alternatieve brandstoffen, via adviezen, steun bij het zoeken naar opportuniteiten en een administratieve en technische helpdesk.”* (Onze onderstreping)

²² behalve als ze eigenaar zijn van particuliere oplaadpunten voorbehouden voor hun eigen gebruik.

Dit artikel stelt als voorwaarde voor de uitvoering van deze opdracht door SIBELGA dat een besluit van de Regering over de voorwaarden en de financiering ervan moet worden goedgekeurd. Op heden stelt BRUGEL vast dat er geen enkel uitvoeringsbesluit werd genomen door de Regering.

BRUGEL meent dus dat deze opdracht geen toereikende wettelijke basis heeft om uitgevoerd te worden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- **Aangaande het Europese wettelijke kader:**

Artikel 33 van Richtlijn 2019/944 bepaalt:

“1. Onverminderd Richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad (25), voorzien de lidstaten in het regelgevingskader dat nodig is om de aansluiting van openbaar toegankelijke en particuliere oplaadpunten op de distributienetten te bevorderen. De lidstaten zorgen ervoor dat distributiesysteembeheerders op een niet-discriminerende basis samenwerken met elke onderneming die oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezit, ontwikkelt, exploiteert of beheert, ook wat de aansluiting op het net betreft.

2. Distributiesysteembeheerders mogen geen oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren, behalve indien zij zelf particuliere oplaadpunten bezitten die uitsluitend voor eigen gebruik bestemd zijn.

3. In afwijking van lid 2 mogen de lidstaten toestaan dat distributiesysteembeheerders oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren, mits aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

a) andere partijen, na een open, transparante en niet-discriminerende aanbestedingsprocedure, die is getoetst en goedgekeurd door de regulerende instantie, hebben geen recht verworven om oplaadpunten voor elektrische voertuigen te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren, of kunnen die diensten niet tegen redelijke kosten en binnen een redelijke termijn aanbieden;

b) de regulerende instantie heeft een voorafgaande toetsing verricht van de voorwaarden van de onder a) bedoelde aanbestedingsprocedure en heeft haar goedkeuring verleend;

c) de distributiesysteembeheerder exploiteert de oplaadpunten op basis van de toegang van derden overeenkomstig artikel 6, en hij discrimineert niet tussen systeemgebruikers of categorieën systeemgebruikers, en met name niet ten gunste van aan hem verwante bedrijven.

De regulerende instanties kunnen richtsnoeren of inkoopbepalingen opstellen om distributiesysteembeheerders te helpen billijke aanbestedingsprocedures te garanderen.

4. Indien de lidstaten hebben voldaan aan de voorwaarden van lid 3, houden de lidstaten of hun aangewezen bevoegde instanties met regelmatige tussenpozen of ten minste om de vijf jaar een openbare raadpleging om opnieuw na te gaan of andere partijen eventueel belangstelling hebben om oplaadpunten voor elektrische voertuigen te bezitten, te ontwikkelen, te exploiteren of te beheren. Indien uit de openbare raadpleging blijkt dat andere partijen in staat zijn dergelijke punten te bezitten, te ontwikkelen, te exploiteren of te beheren, zien de lidstaten erop toe dat de activiteiten van distributiesysteembeheerders in dit verband worden uitgefaseerd, mits de in lid 3, onder a), bedoelde aanbestedingsprocedure met succes is voltooid. Als onderdeel van de voorwaarde van die procedure kunnen de regulerende instanties de distributiesysteembeheerder toestaan de restwaarde van zijn investering in oplaadinfrastructuur terug te verdienen.”

Uit dat artikel volgt dat de distributienetbeheerder:

- op een niet-discriminerende basis moet samenwerken met elke onderneming die oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezit, ontwikkelt, exploiteert of beheert;
- een eventuele rol op zich zou kunnen nemen bij de uitrol, op voorwaarde dat geen enkele andere onderneming op de markt dit type dienst tijdig en tegen redelijke kosten kan verlenen en dat de regulator controle heeft uitgeoefend op het transparante en niet-discriminerende karakter van de organisatie van de aanbesteding.

Wat de door SIBELGA voorgestelde opdracht betreft: die voldoet niet aan de hiervoor vermelde Europese vereisten, aangezien de actieve deelname van de beheerder aan de uitrol van de oplaadpunten van hem een actieve speler op deze competitieve markt maakt. En de betrokkenheid van de distributienetbeheerder bij een activiteit die onderhevig is aan mededinging zou het risico kunnen creëren dat deze laatste zijn diensten bevoordeelt ten opzichte van de diensten die worden aangeboden door derden, mogelijk tegen een lagere prijs. Een dergelijke benadering zou als gevolg kunnen hebben dat de kosten voor de gemeenschap stijgen en dat het onderzoek en de innovatie verslechteren. Bovendien is BRUGEL ervan overtuigd dat een dergelijke rol het vertrouwen zou kunnen schenden dat derden hebben in de neutraliteit van de beheerder. **De voorafgaande voorwaarden die vereist zijn vóór elke delegering van een dergelijke opdracht aan SIBELGA zijn in dit stadium niet vervuld.**

In bepaalde uitzonderlijke en naar behoren gemotiveerde omstandigheden zou de deelname van de netbeheerder aan een pilootproject overwogen kunnen worden, voor zover dit project resulteert uit de globale visie van het Gewest op de uitrol van de elektrische laadpalen.

Bijgevolg meent BRUGEL dat de door SIBELGA in zijn programma voorgestelde opdracht, in deze staat, niet in overeenstemming is met de voorschriften van het Europese recht.

11.3.2 Voorgesteld budget

BRUGEL meent dat de door SIBELGA in het kader van de realisatie van deze opdracht voorgestelde bedragen redelijk hoog zijn. Het in het programma van de openbaredienststopdrachten geraamde budget bedraagt immers € 607.603 voor de plaatsing van veertig palen. Op basis van dat budget zou de eenheidskost met betrekking tot de installatie van een paal neerkomen op iets meer dan € 15.190. Maar de kostprijs voor de installatie van een semi-snelle paal zou ongeveer € 5.000 bedragen, en zelfs ongeveer € 10.000 als deze op het 230V-net zou moeten worden aangesloten via de installatie van een autotransformator.

Bij afwezigheid van een besluit dat de modaliteiten voor de financiering van deze openbaredienststopdracht preciseert, wijst BRUGEL de Regering tot slot op een eventuele impact van de kostprijs van een dergelijk pilootproject, of meer algemeen van een project voor de uitrol van een grootschaliger netwerk van laadpalen, op de elektriciteitsfactuur van de Brusselse consumenten.

11.4 Aanbevelingen van BRUGEL aan de Regering

Omwille van de elementen vermeld in sectie 11.3 beveelt BRUGEL de Regering aan het pilootproject van SIBELGA niet goed te keuren.

BRUGEL is zich evenwel bewust van de uitdagingen die gepaard gaan met de uitrol van een openbaar netwerk van laadpalen voor elektrische voertuigen om de omschakeling van het Brusselse wagenpark te ondersteunen.

Rekening houdend met de eigenschappen van het Brusselse elektriciteitsnet (88% van het LS-net 230V en 12% van het LS-net 400V) heeft BRUGEL er bij de autoriteiten²³ meermaals de aandacht op gevestigd dat SIBELGA geraadpleegd zou worden in het kader van een uitrol van een netwerk van laadpalen. Deze raadpleging heeft tot doel de kosten te optimaliseren van de investeringen die vereist zijn in het elektriciteitsnet om dit type infrastructuur te integreren. Het is meer bepaald in deze context dat de technische clausules van de concessieopdracht die in 2018 werd georganiseerd door Brussel Mobiliteit, voorzagen dat de keuze van de locatie van de palen het voorwerp zou uitmaken van overleg met de gemeenten, maar ook met SIBELGA. We stellen vast dat het overlegproces, zoals dat plaatsvond, niet voldoende efficiënt was rekening houdend met de problemen waarmee men geconfronteerd werd tussen de spelers bij de keuze van de locatie van de laadpalen.

BRUGEL meent ook dat een objectieve evaluatie van de huidige organisatie van het project voor de uitrol van laadpalen volgens de overeenkomst tussen het Gewest en de operator Pit Point, gerealiseerd moet worden om de problemen te identificeren die de installatie van deze basisinfrastructuur vertragen.

Bovendien beveelt BRUGEL de Regering aan om snel een Task Force op te richten die verantwoordelijk is voor de uitwerking van een transversale en globale strategische visie voor de uitrol van een netwerk van laadpalen in Brussel op korte en middellange termijn, en voor de identificatie van de middelen die ten uitvoer moeten worden gelegd om daarin te slagen. Deze werkgroep zou minstens moeten bestaan uit vertegenwoordigers van de Regering en hun administraties, de distributienetbeheerder, vertegenwoordigers van de autosector, de Brusselse energieregulator ...

Een van de belangrijkste punten die deze werkgroep zou moeten analyseren, zou betrekking moeten hebben op de visie betreffende de betaling van de kosten voor de uitrol van de laadpalen. Deze kosten zouden bijvoorbeeld gedragen kunnen worden hetzij door een financiering van openbaredienststopdrachten, hetzij door de terbeschikkingstelling van een gewestelijk budget, of ook door de gebruikers van de palen.

Tot slot meent BRUGEL dat SIBELGA, gezien de typologie van het distributienet, in de toekomst een belangrijkere rol zou kunnen krijgen in de coördinatie van de uitrol van een netwerk van laadpalen door privéspelers, en dit in perfecte samenwerking met de verantwoordelijke autoriteiten. Deze rol zou SIBELGA toelaten om de efficiëntie te verbeteren met betrekking tot de keuze van de locatie van de palen, en zou overwogen kunnen worden in het kader van deze openbaredienststopdracht.

²³ Zie met name het Advies 220 (BRUGEL-ADVIES-20160527-220) betreffende de ontwikkeling van voor het publiek toegankelijke herlaadinfrastructuren voor elektrische voertuigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, of ook Studie 20 betreffende de ontwikkeling van voor het publiek toegankelijke herlaadinfrastructuren voor elektrische voertuigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

12 Coherentie met het tariefvoorstel 2020-2024

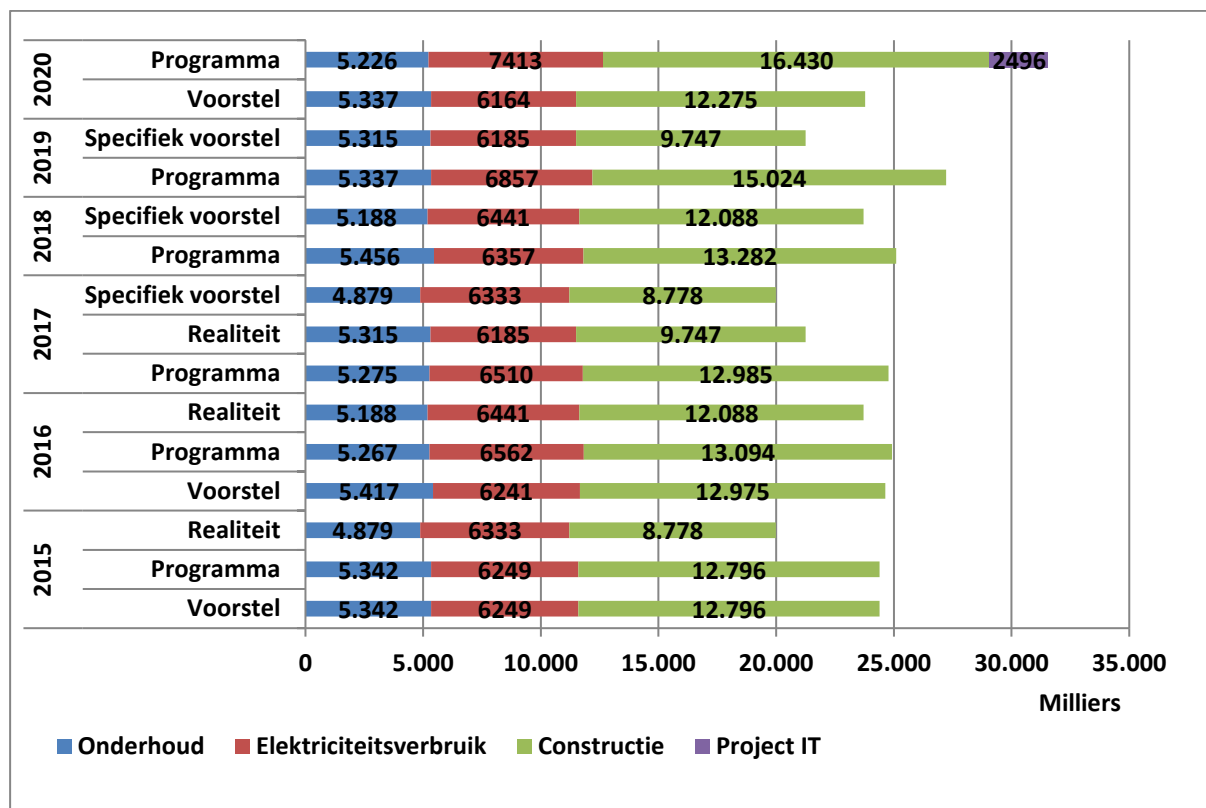
De tarieven die de openbaredienststopdrachten moeten dekken die beoogd worden in onderhavig advies, worden respectievelijk bepaald op basis van de tariefmethodologieën voor elektriciteit en gas. De ODV-tarieven worden jaarlijks herzien voor het jaar N+1 en worden vastgelegd op basis van de laatste reëel vastgestelde beschikbare kosten en met betrekking tot het jaar (N-1) en de hoeveelheden geraamd in het door BRUGEL goedgekeurde tariefvoorstel. Omdat de realiteit nog niet gekend is, zal het budget dat is opgenomen in het programma van uitvoering van de openbaredienstverplichtingen en -opdrachten als referentie worden genomen. Het eventuele tekort tussen de ODV-ontvangsten en de realiteit wordt gefinancierd via de tariefreguleringsfondsen.

Bovendien voorzien de tariefmethodologieën dat het programma van de openbaredienststopdrachten alle ODV-projecten bevat, zelfs indien ze door de tariefsaldi worden gefinancierd (bijvoorbeeld IT-ontwikkeling voor de openbare verlichting, ...). Tot nu toe werden deze kosten immers niet opgenomen in het programma.

12.1 Tariefvoorstel – Elektriciteit

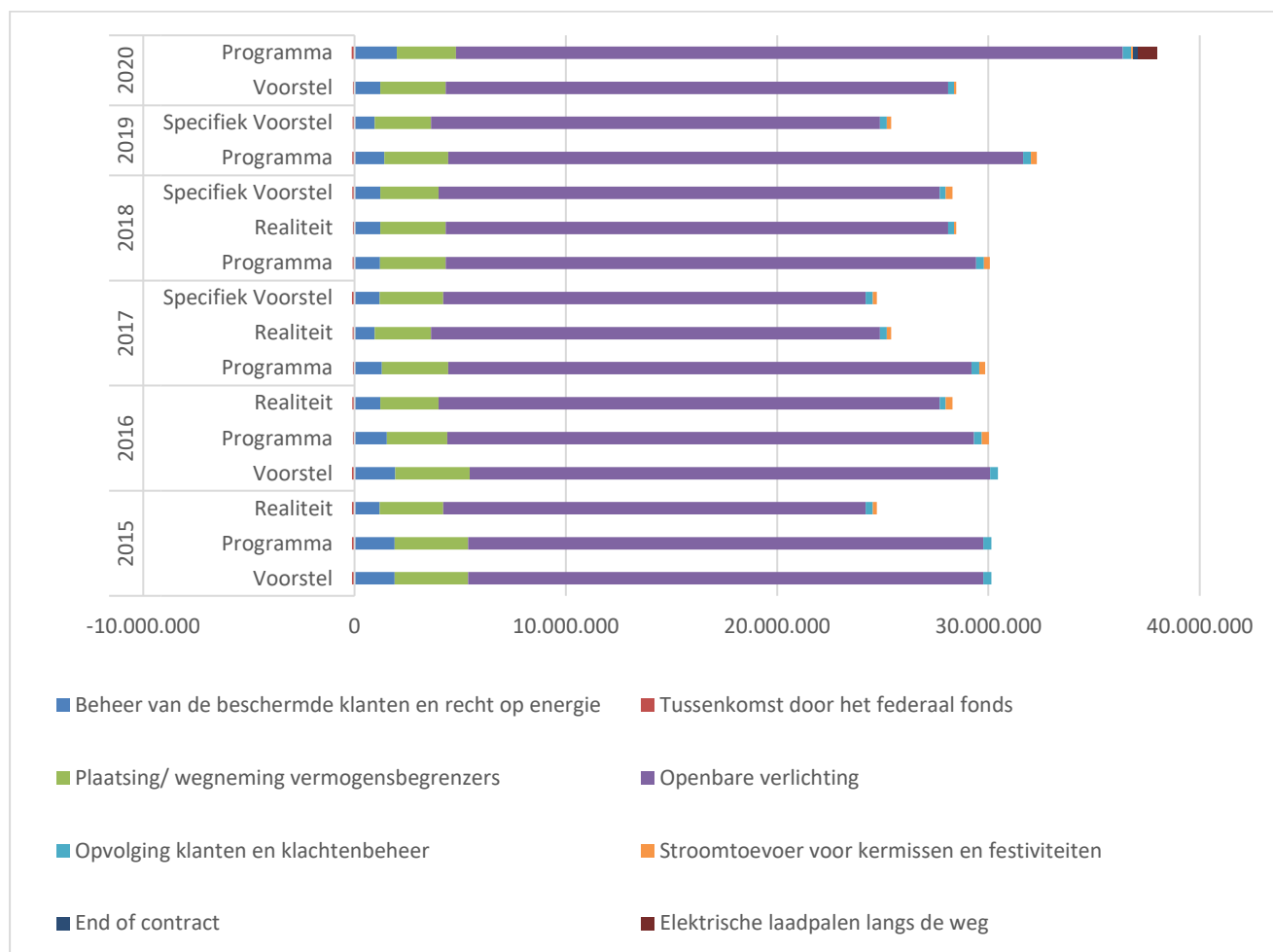
In het tariefvoorstel van SIBELGA voor de activiteit openbare verlichting (OV) worden de volgende bedragen vermeld:

Tabel 9: Evolutie van de tariefprognoses OV ten opzichte van het jaarprogramma van de DNB



We stellen in 2020 een sterke stijging vast van de post openbare verlichting. Dit resulteert voornamelijk uit de stijging van de post 'uitbouw' en de toevoeging van IT-projecten met betrekking tot de activiteit. Op het vlak van de post 'uitbouw' resulteert deze stijging uit een aanzienlijke stijging van de aannemerskosten. In het kader van haar tariefopdracht zal Brugel aan Sibelga vragen om de opportuniteit te analyseren om sommige van deze activiteiten intern uit te voeren.

Tabel 10: Evolutie van het ODV-programma en tariefbudget - elektriciteit



Het programma 2020 omvat het hoogste budget voor openbaredienststopdrachten ingediend door Sibelga. De tarieven 2020, gebaseerd op de realiteit 2018, laten niet toe alle voor 2020 geprogrammeerde kosten te dekken. Het tarieffonds elektriciteit heeft echter voldoende reserves om een eventueel tekort aan te vullen.

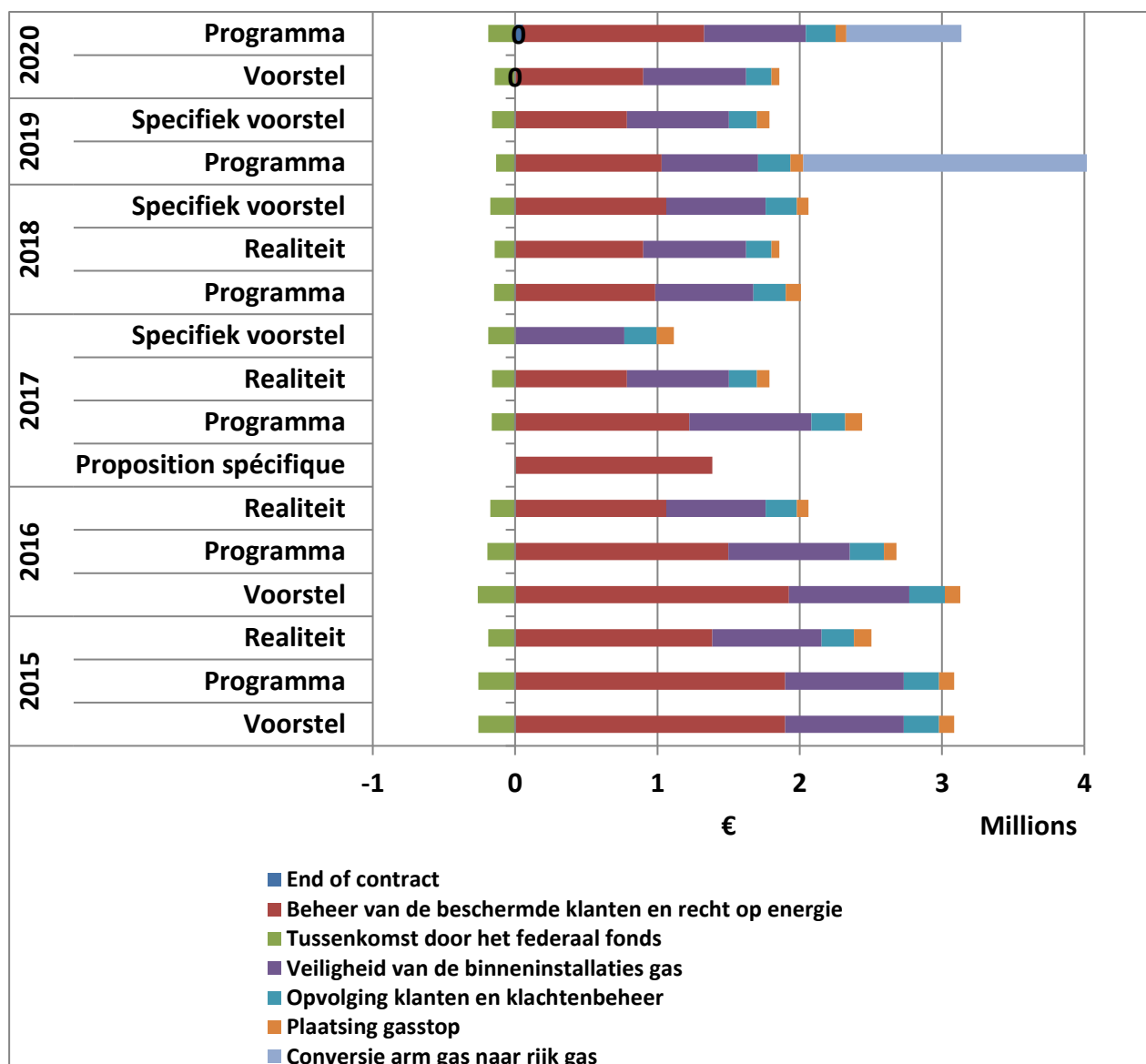
Volgens de tariefmethodologie kan de distributienetbeheerder, als de ontvangsten gegenereerd door de ODV-tarieven niet alle werkelijk vastgestelde kosten zouden dekken, aan BRUGEL vragen om een gedeelte van het tarieffonds toe te wijzen aan het aanzuiveren van het vastgestelde saldo.

Er wordt opnieuw aan herinnerd dat de kosten voor de openbaredienstverplichtingen als niet-beheersbaar worden beschouwd op het niveau van de tariefmethodologieën. De ordonnantie bepaalt dat ze noch aan beslissingen op basis van vergelijkingsmethoden, noch aan incentive regulation kunnen worden onderworpen en dus als beheersbaar moeten

worden beschouwd. Deze wil om de regulator in staat te stellen stimulerende maatregelen te nemen in verband met de kosten of prestaties²⁴ van de distributienetbeheerder in het kader van de door de gereguleerde tarieven gefinancierde activiteiten is niet opgenomen in de wijzigingen die in 2018 aan de ordonnantie werden aangebracht.

12.2 Tariefvoorstel – Gas

Tabel II: Evolutie van het ODV-programma en tariefbudget - gas



²⁴ bijvoorbeeld voor de efficiëntie van bepaalde procedures of de doeltreffendheid van de openbare verlichting

De tarieven 2020, gebaseerd op de realiteit 2018, laten niet toe alle voor 2020 geprogrammeerde kosten te dekken. De in dit advies bedoelde activiteiten in verband met de omschakeling van arm naar rijk gas worden echter gefinancierd via het tarieffonds gas.

13 Conclusies

Het programma dat SIBELGA voorstelt voor het jaar 2020 en dat in dit advies wordt besproken, houdt rekening met de openbare dienstverplichtingen ten laste van de netbeheerder en beantwoordt eraan.

BRUGEL heeft kunnen vaststellen dat dit programma overeenstemt met de realiteit op het terrein. **Op het vlak van de activiteit 'beschermde afnemers'** lijken bepaalde IT-kosten evenwel zeer hoog in vergelijking met het aantal klanten dat wordt gedekt door deze opdracht, en BRUGEL stelt zich duidelijk de vraag of deze beschermingsmaatregel efficiënt is, enerzijds gezien de geringe aantrekkingskracht van deze bescherming, ondanks de versoepeling van de maatregelen in 2018 en de aanzienlijke financiële winst van het sociaal tarief, en anderzijds gezien de vaste kosten die verband houden met het beheer ervan.

De door SIBELGA voorziene bedragen in het kader van de gas- en elektriciteitsbevoorrading met betrekking tot de aankoop van de commodity lijken niet overeen te stemmen met de neerwaartse tendensen van de groothandelsmarkt.

De door SIBELGA voorgestelde oefening lijkt overigens in overeenstemming met de vaststellingen van de regulator in zijn opeenvolgende verslagen, namelijk: een lichte stijging van het aantal beschermde afnemers, een stabilisatie van het aantal gezinnen met een vermogensbegrenzer en een stabilisatie van het aantal afsluitingen na een beslissing van het vrederecht of als gevolg van een contractbeëindiging.

BRUGEL stelt evenwel vast dat de kosten met betrekking tot de nieuwe opdracht die aan SIBELGA is toevertrouwd, namelijk de winterbescherming van klanten waarvan het contract niet werd verlengd, gering en beheerst zijn. De vaststelling is vergelijkbaar met betrekking tot de kosten voor de afsluiting van deze leveringspunten. Kosten die, vroeger, ten laste waren van de afgesloten afnemer.

Wat de **opdrachten inzake de openbare verlichting** betreft, blijkt uit het programma 2020 een stijging van het budget ten opzichte van het programma 2019 met 16%. Dat valt voornamelijk te verklaren door het in aanmerking nemen van de IT-projecten in overeenstemming met de nieuwe tariefmethodologie, de stijging van de kosten van de onderaannemers en de stijging van de kosten van de verlichtingspalen.

Bovendien stelt BRUGEL zich vragen over de legitimiteit van SIBELGA om een groot deel te betalen van de kosten die gespecialiseerde ontwerpers aan de gemeenten factureren voor de realisatie van de lichtplannen. BRUGEL zal de komende maanden een analyse uitvoeren om te beoordelen of er elementen zijn die de benadering van de distributienetbeheerder rechtvaardigen.

Gezien het belang van de openbare dienststopdracht met betrekking tot het beheer van de openbare verlichting zou het aangewezen zijn om het rapportmodel dat door SIBELGA wordt doorgestuurd, aan te passen. De door SIBELGA in zijn programma (en in het rapport over de uitvoering van de openbare dienststopdrachten) verstrekte informatie is immers redelijk beknopt. Het zou relevant kunnen zijn dat deze openbare dienststopdracht het voorwerp uitmaakt van een meer gedetailleerd afzonderlijk rapport.

Wat de **openbare dienststopdracht met betrekking tot de ondersteuning van de elektrische mobiliteit** betreft, beveelt BRUGEL de Regering aan om het budget van het door SIBELGA voorgestelde pilootproject af te wijzen.

BRUGEL formuleert immers op verschillende vlakken voorbehoud met betrekking tot dit pilootproject, zowel wat de relevantie als het geplande budget betreft.

BRUGEL benadrukt bovendien dat de realisatie van deze nieuwe openbaredienststopdracht het voorwerp moet uitmaken van een besluit van de Regering, zoals bepaald in de elektriciteitsordonnantie. Maar dat besluit bestaat niet op heden. Meer algemeen vestigt BRUGEL de aandacht van de autoriteiten op de conformiteit van de rol die zou kunnen worden toegewezen aan SIBELGA in een plan voor de uitrol van openbare laadpalen ten aanzien van het Europese recht. Dat recht bepaalt immers dat de distributienetbeheerders geen eigenaar mogen zijn van oplaadpunten²⁵ voor elektrische voertuigen, en die ook niet mogen ontwikkelen, beheren of exploiteren, behalve als meerdere voorwaarden samen vervuld zijn. Maar deze voorwaarden zijn momenteel nog niet vervuld.

De regulator is zich bewust van de uitdagingen die gepaard gaan met de uitrol van een netwerk van openbare laadpalen voor elektrische voertuigen om de omschakeling van het Brusselse wagenpark te ondersteunen en tegemoet te komen aan de verschillende doelstellingen van het Energie-Klimaatplan 2030. In dat kader beveelt hij aan dat de Regering snel een strategische visie zou uitwerken voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een van de gesuggereerde tools om daarin te slagen, zou de onmiddellijke oprichting van een Task Force zijn.

In het kader van zijn tariefbevoegdheid heeft BRUGEL het ODV-programma 2020 vergeleken met de tariefprognoses 2020 (gebaseerd op de realiteit 2018). De validering van de ODV-tarieven 2020 gebeurt in het kader van de goedkeuring van de tariefvoorstellen 2020-2024. In overeenstemming met de methodologie 2020-2024 zijn alle IT-kosten met betrekking tot de openbaredienststopdrachten inbegrepen in het voorgestelde programma.

De netbeheerder moet overigens, in overeenstemming met de tariefmethodologieën, alle ODV-projecten systematisch opnemen in het programma van openbaredienststopdrachten (bijvoorbeeld 'Intelligent street lighting'), zelfs indien ze met de tariefsaldi worden gefinancierd. BRUGEL beveelt deze benadering aan om een trouwer en transparanter beeld te geven van de kosten van de ODV en de benutting van de tariefsaldi om bepaalde eraan gerelateerde kosten te dekken.

Wat de openbaredienststopdrachten met betrekking tot het project voor de overgang van arm naar rijk gas betreft, wijst BRUGEL op de volgende aandachtspunten:

- Voor het communicatieplan beveelt BRUGEL een herziening aan van de gebruikte methodologie voor het voeren van de enquêtes over de efficiëntie van het communicatieplan, met name rekening houdend met de volgende acties:
 - Jaarlijkse enquêtes voeren, doelgericht in de gemeentes die als eerste omgeschakeld zullen worden, en op datums die niet te ver verwijderd zijn van de omschakeling;
 - Peilen naar het aantal gebruikers dat effectief is overgegaan tot de controle van de installatie;
 - Een steekproef kiezen die representatiever is voor de socio-economische realiteit van de beoogde gemeenten;
 - De resultaten voorstellen naargelang van de gesproken taal en het gezinsinkomen;
 - De ramingsfouten in aanmerking nemen in de opmerkingen bij de resultaten.
- Wat de opdracht betreft voor de opstelling en de goede uitvoering van een plan voor de aanpassing van het net met het oog op de omschakeling van het gasnet, beveelt BRUGEL de

²⁵ behalve als ze eigenaar zijn van particuliere oplaadpunten voorbehouden voor hun eigen gebruik.

Regering aan om het door SIBELGA toegewezen budget van 306.150 euro af te wijzen. BRUGEL meent immers dat deze opdracht deel uitmaakt van de 'core business' van de DNB en niet ondersteund moet worden door het programma van openbaredienststopdrachten, maar wel door het tarief.

Gezien de in dit advies uiteengezette elementen stelt BRUGEL aan de Regering voor het programma 2020 van de openbaredienststopdrachten goed te keuren mits:

- de afwijzing van het budget met betrekking tot het pilootproject met het oog op de plaatsing van laadpalen voor elektrische voertuigen langs de wegen;
- de afwijzing van het toegewezen budget voor de opdracht met betrekking tot de opstelling en de goede uitvoering van een plan voor de aanpassing van het net met het oog op de omschakeling van het gasnet;
- het vestigen van de aandacht op bepaalde relatief hoge kosten met betrekking tot het beheer van de beschermde afnemers door SIBELGA.

* *

*